Ára: 130 FORINT

65. évf. 16. szám 2010. szeptember 1. Elul 22. 5770.

ÚJ ÉLET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

כתיבה וחתימה טובה!

Olvasóinknak, a magyar zsidóságnak és Izraelnek békés, boldog új esztendőt kívánunk!

FELDMÁJER PÉTER

Őrizzük meg közösségeinket

„Vájájmér ál-tislách jodcho elhánáár vöel-táász láj möumo ki... „ Ne nyújtsd ki kezedet a fiúra, és ne bántsd őt...

Ezzel a paranccsal tartja vissza az Örökkévaló ősatyánkat, Ábrahámot attól, hogy feláldozza egyszülött fiát. Az erről szóló tórai szakaszt olvassuk fel rajs hásónókor Mózes I. könyvének 22. fejezetéből zsinagógáinkban.

Rajs hásónó az az ünnep, amikor lehetőségünk van rá, hogy gondolkodjunk azon, mi történt az elmúlt évben, és mit várhatunk a jövő évtől.

Az elmúlt zsinagógai esztendőben a körülöttünk lévő világ félelmetes gyorsasággal változott, és nem tehettünk mást, mint megpróbáltunk alkalmazkodni a kialakult körülményekhez.

Több mint hat évtized és oly sok szenvedés után sem mondhatjuk azt, hogy béke lenne őseink földjén, mert hiába az újabb és újabb békejavaslatok, a vérszomjas terroristák egyiket sem fogadják el, hiszen ők nem akarják kevesebbel beérni, mint a zsidó állam végleges és teljes elpusztításával.

Nem hisznek benne, hogy az emberi élet szentsége mindennél előrébb való, elfeledkeznek Hágár és fia történetéről, amelyről rajs hásónó első napján olvasunk a Tórában, Mózes I. könyvének 21. fejezetében. Ábrahámnak el kell fogadnia, hogy szolgálóját és fiát el kell küldenie felesége, Sára kívánságára a háztól, mert így szól az Örökkévaló tanácsa is, de mindent megtesz azért, nehogy bajba kerüljenek, ellátja őket vízzel és élelemmel, és amikor elfogy a víz, akkor az Örökkévaló megsegíti őket, nem engedi, hogy akár egy emberi lény is elpusztuljon.

A modern népirtók nem akarnak erre a történetre emlékezni, nem akarják elfogadni, hogy minden embernek helye van a földön.

Békés létünket itt, Magyarországon, mindig megzavarják azok, akik szeretnék újra elhozni a vérgőzös esztendőket.

Némelyek kimondják, hogy a zsidók teljes eltüntetését akarják, némelyek csak céloznak rá, de akár finomabban, akár durvábban fogalmaznak, a végeredmény ugyanaz, a régi antiszemita uszításokat csomagolják újra, és felhasználják a modern technika eszközeit nézeteik terjesztésére.

Sajnos egyre többen vannak, akik hallgatnak rájuk, és nem ismerik fel, hogy a gyűlölet prófétái képesek elpusztítani egy egész országot.

Magyarországon még nem találták meg az ellenszerét ezeknek az eszméknek, még nem érzik a törvényhozók, hogy milyen szörnyű következményekkel járhat a fékevesztett gyűlölködés szabadon engedése.

Világos törvényekre és azok egyértelmű végrehajtására van szükség ahhoz, hogy gátat vessenek a zsidóellenes nézetek terjedésének.

Mindannyian tudjuk, hogy „az ember eredete por, és vége porrá lenni”, de az, hogy hogyan éljük az életünket egyénként, családunkban, közösségünkben, csak rajtunk múlik.

Rajtunk múlik, hogy megértjük-e a Tóra üzenetét!

Soha sem tehetjük meg, hogy kezet emeljünk saját gyermekeinkre, tágabb értelemben saját közösségünkre. Nem lehet olyan kényszerítő erő egy zsidó ember számára, amely okot adhatna arra, hogy rátámadjon a többi zsidó emberre, hogy egy másik zsidó közösséget hátrányos helyzetbe hozzon, hogy ehhez igénybe vegye a zsidó közösséggel szembenálló csoportokat, csak azért, hogy ő egy kis előnyhöz jusson. Csak az összefogás lehet az, amelyet szembe tudunk állítani a reánk támadókkal, és ha újra és újra értelmetlen viták mérgezik a zsi-

(Folytatás az 2. oldalon)

STREIT SÁNDOR

Újévi gondolatok

Elul hónapban biztosan nemcsak nekem, hanem másoknak is eszébe jut az a gondolat, hogy mitől vagyunk mi, zsidók mások, mitől vélekedünk dolgokról másként, mitől látunk egy-egy eseményt másként. A környezetünkben élők miért látnak bennünket másnak, mint a többséget. Persze ez nemcsak egy adott hónapra igaz, hanem az egész évre, és talán egy egész életre, talán évszázadokra, talán amióta létezik a zsidóság.

Mire gondolok? Nem feltétlenül mások előítéleteire, hanem önmagunk megismerésére és többi a zsidó ember megbecsülésére és tiszteletére. Bővebben: ahogyan, tudjuk, a sötétséget a világosság követi, úgy ismerjük őseink sok-sok évszázados üldöztetését, amelynek következménye, hogy a génjeinkben átöröklődnek generációról generációra mindazok a reflexiók, amelyeket nem tudunk és nem is akarunk megváltoztatni. Kérdezhetnék: miért? Mert ez egyfajta védekezési mechanizmus minden olyan bennünket érő külső hatásra, amely azonnali reagálásra ösztönöz. Ez az, amit őseinkre kényszerítettek, hiszen egyik nap még békében élték szorgos hétköznapjaikat, míg másik nap vándorbotot kényszerítettek a kezükbe, jobb esetben „csak” elkergették őket, de sokszor az életükre törtek, és az ártatlan embereket halomra ölték. Éppen ezért van szükségünk arra, hogy felkészültek legyünk, hogy „másként, más szemüvegen keresztül” lássuk a világot.

A kedves olvasó téved, ha azt hiszi, hogy csak külső ellenség törhet ránk, hiszen sokkal nagyobb a baj, hogyha a zsidóság önmagán belül keres vagy kreál ellenségképet, hiszen erre már nincsenek felkészülve azok a bizonyos öröklött gének. Ez lehet csupán vízió, de lehet valóság is. Ne hagyjuk, hogy ez bekövetkezhessen! A zsidóságon belül mindig voltak különböző irányzatok, melyek, ha nehezen is, de megférték egymás mellett, és ez napjainkban is így van az egész földkerekségen. Nem lehet egyik irányzatnak sem az a célja, hogy – erőszakosan, a hatalom megszerzésével – megszüntesse, fel-

(Folytatás az 2. oldalon)

9 770133 135009 10016

MEGHÍVÓ

2010. szeptember 5-én, vasárnap, délelőtt 9.30-kor a Rákoskeresztúri temetőben (Budapest X., Kozma u. 6.) a **mártíremlékműnél,** utána az **ismeretlen munkaszolgálatos emlékművénél**

gyászmegemlékezést tartunk

mártírhalált halt drága hittestvéreink emlékére.
Az emlékbeszédet **Kardos Péter főrabbi** tartja.
A kántori funkciót **Tóth Emil főkántor** látja el.
Köszöntőt mond **dr. Egri Oszkár.**

A megemlékezésre tisztelettel meghívjuk hittestvéreinket, és megjelenésükre számítunk.

Budapesti Zsidó Hitközség
Chevra Osztály

SCHŐNER ALFRÉD

Számok és számvetések

Nagyünnepi imádságunk egyik legszebb gondolatát ajánlom testvéreim figyelmébe.

אמת כי אתה הוא יוצרם ויודע יצרם

„Szent igaz, Te vagy Alkotónk. Ismered a szív hajlamát. Hisz húsból, vérből valók. Az ember létalapja por, s a vége por. Élte árán szerzi élelmét, múlandó és a törékeny cseréphez hasonlatos, mint a fű elhervad, mint a bimbó elfonnyad, mint az árnyék elsuhan, mint a felhő szétfoszlik, mint a szellő elillan, mint a füst eloszlik, mint az álom elszáll.”

Nagyünnepek előtt vajon mi érzékeltethetné jobban az emberi lét múlandóságát, mint az imaköltő iménti néhány veretes sora.

Szóljon az ünnepi tanítás. Ünnepi tanítás a számokról, a számok üzenetéről.

Ha azt mondom: 1848, az évszám önmagáért beszél.

Ha azt mondom: 1948, s még hozzáteszem: Izrael Állam megalakulása, az évszám önmagáért beszél.

Ha azt mondom: 1956, az évszám önmagáért beszél.

Ha azt mondom: 1989, az évszám önmagáért beszél.

Ha azt mondom: szeptember 11., az évszám önmagáért beszél.

Sorjáznak előttem a számok, torlódnak a számok, a történelem részei. Példázatomat mégsem a történelemből merítem, hanem a mindennapokból, a mindennapok történetéből.

1991 késő őszén, egy verőfényes késő délutánon, szinte néhány perccel azelőtt, hogy a nap arányló korongját a távoli messzeségben magához ölelte a földközi-tengeri hullámáradat, családommal sétáltam a Dizengoff-fal párhuzamos újonnan épített tengerparti sétányon, amely egészen Jaffóig húzódik ma már, s éreztem, hogy a sós víz lehelete nem csak a bőrömig hatol el.

Akkor még nagyon sok külföldi látogatta Tel-Avivot.

Ez jóval korábban volt, mint a bombamerényletek sorozata, az éveken keresztül tartó gyáva terrorcselekmények áradata. A sétány vonzotta az érdeklődőket, egymást követték az attrakciók. Gyengécske festményeket árult egyik helyen egy új orosz bevándorló. Odébb alkalmi zenészekből verbuválódott zenekar szórakoztatta a nagyérdeműt. Amott ügyes kezű grafikus 15

(Folytatás az 2. oldalon)

HERCZOG LÁSZLÓ

Atyánk, Királyunk, újíts meg nekünk boldog esztendőt!

אבינו מלכנו חדש עלינו שנה טובה!

Idén is, mint minden esztendőben, elul hónapja a „bevezető” hava az elkövetkező zsinagógai évnek. Bölcseink ezt a hónapot jelölték ki a megtérésre, illetve ennek előkészítésére.

Mint azt elmondjuk az Ovinu Malkénu אבינו מלכנו imáink között: Atyánk, Királyunk, engedj bővelkednünk áldásaidban.

אבינו מלכנו מלא ידינו בברכותיך.

Ez a mondat végigkíséri úgy ros hásónói, mint jom kippuri imánkat, és a Smajné Eszré után mondjuk el az ászeresz jomé tsüve idején.

Imáinkba foglalt kéréseink mindig a gyakorlati élettel függnek össze. Tavalyi kéréseink egyike volt, és most is aktuális, hogy iskolánk fennmaradása biztosítva legyen. Az Örökkévaló meghallgatott minket, s iskolánk sikeresen befejezte a tanévet. Ami külön örömet jelentett mindannyiunk számára, hogy sikerült egy nagyon jól működő

(Folytatás az 2. oldalon)

Számok és számvetések

(folytatás az 1. oldalról)

sékelért rajzolta le az érdeklődőket, természetesen profilból. Egy helyen azonban nagyon sokan voltak. Valakit, valamit körülvett a tömeg. Odasodródtam, és érdeklődtem, itt mi történik. A kérdésemre adott válasz egyetlen, akkor még ismeretlen szó volt csupán: *testfestés.* Nem ismertem, mit jelent ez a kifejezés. Ma már persze én is tudom, mint mindenki, hogy ez a „tetoválás” egy jellegzetes formája. A bőrbe itt nem égetik a betűk és számok kombinációit, hanem ráfestik. Persze formákat, emberi alakokat, esetleg állat képét vagy bármit, amit a kedves vendég óhajt. A tórai tilalom vajon hogyan értelmezendő ez esetben?

Negyvenes férfi ült a székre, és jellegzetes akcentusával azt mondta, hogy neki számot fessenek a felső karjára. Mégpedig egy nagy **m** betűt kötőjellel és az 1972-es számot. Az ún. művész előkészítette a terepet, és szép lassan, mint egy jól begyakorlott mérnök, gyönyörű **m** betűt kerekített, majd utána a kért számot: 1972. A „mű” elkészült, és a magamfajta érdeklődő kérdéssel ostromolta a karját tetoválásra felajánló férfit: vajon mi ez, vajon mi a betű és a szám összefüggése? Az első asszociációm az volt, talán az **m** betű Münchent jelenti, 1972 pedig az olimpia évét, amikor palesztin terroristák nemcsak izraeli sportolók életét oltották ki, hanem majdnem az olimpiai eszmét is felrobbantották.

A válasz meglepő volt. Az **m** betű nem Münchent jelenti, hanem Moszkvát, és 1972 nem a szörnyű emlékű olimpiát, hanem e negyven körüli ember alijázásának évét. 1972-ig számos kísérlete volt, hogy Izraelbe vándoroljon, megtagadták tőle. 1972-ben kivándorolhatott. Kivándorlása előtt néhány héttel meghalt az édesapja. Egyik nap még Moszkvában mondta a kádist, a másik nap már Tel-Avivban. S miért e szám? – kérdeztem én. Elhangzott a válasz: emlékezésből és kegyeletből.

Emlék és kegyelet.

Megrendített akkor és ott ez a két szó, és magyarázatot is vártam. Hősünk édesapja Kárpátaljáról származott. Sok tízezer sorstársával együtt őt is elvitték a haláltáborba, s a karjára betű és szám kombinációját égették. Újsütetű ismerősöm, aki egyébként történelemtanár volt, a következőt mondta: az ókori – barbárnak nevezett – Rómában megbélyegezték a tolvajt. Homlokára két betűt vésztek: ***c*** és ***f,*** azaz *cave furem.*

Magyarul: *vigyázz, mert tolvaj.*

A barbárnak mondott Rómában a tolvajt megbélyegezték. A modernnek és haladottnak tartott Európában a zsidót bélyegezték meg. Karján és a lelkében. Én – mondotta újsütetű ismerősöm – kegyeletből festettem a karomra e számot emlékeztetőül. És addig marad ott, amíg én – folytatta enyhe mosollyal – el nem távolítom.

A másik szám, amelyről most szólok, a másik évszám 2004, és a helyszín Dél-Magyarország egyik legszebb városa, Hódmezővásárhely. Valamikor nagy zsidó közösség élt ott, sorsuk ugyanaz lett, mint a teljes vidéki zsidóságé. A deportálás. Jó néhány évvel ezelőtt azonban e helyen rendbe hozatták a zsinagógát kívülről, belülről, és nem vívóterem, nem uszoda, nem technika háza, sőt még csak nem is könyvtár, hanem az, ami volt, zsinagóga. Az újraavatási szertartáson az a megtiszteltetés ért, hogy mint az egykoron létezett Alföldi Izraelita Községkerület volt rabbija, szólhattam a jelenlévőkhöz. Beszédemet a kis létszámú, élő és aktív helyi közösség – azóta fájóan tragikus hirtelenséggel elhunyt – hitközségi elnökének szavai követték. Személyes hangvételű hozzászólása megható volt. Az ő gondolatát kölcsönzöm most. Helyreállították a zsinagógát – mondta –, és benne a frigyszekrényt, az örökmécsest és az egykori zsinagógai padokat.

A megszámozott, a számokkal ellátott zsinagógai padokat. Azt a padot is, amelyen a 145-ös szám látható. Ezen a helyen ült áldott emlékű édesapám, mondta ő. Most is itt látom magam előtt, büszke vagyok, hogy a fia lehettem, büszke vagyok, hogy mellette ülhettem. Szeretnék ezután odaülni a 146-os sorszámmal ellátott padra, ahol gyermekkoromban ültem. Érezni fogom magam mellett édesapámat, a szülői áldó kezet és mindazt, amit ő adott nekem, amit ők adtak nekünk. Ismét az emlékezés és a kegyelet érzete hatotta át a fohászokkal teli falakat.

Értettük a perc üzenetét, a feladatot, amely az utódokra vár.

S most már a 146. pad is üres...

Emlékezni, emlékeztetni, a kegyelet magasztos eszméjét átörökíteni az utódoknak. A történelem emlékezete beleégett az emberi testbe és belefagyott az emberi szívekbe. A kegyelet fennköltt érzése ébren tartja a lelkiismeretet és üzen az utókornak.

Zsinagógákat kell rendbe hoznunk, közösségeket kell újraépítenünk!

A hagyományos formák és az új kihívások harmóniáját kell megteremtenünk!

A 21. század elején a múltjára méltán büszke és a jövőjét kereső új generáció tevékenységét támogatnunk!

Kefár Sává eukaliptuszligetének évszázados fái alatt nemrég újból olvastam a legszebben író magyar költő fennköltt szavait. Így hangzik:

„Kinek az ég alatt már senkije sincsen,
Ne féljen, felfogja ügyét a Jóisten”
(Arany: Toldi, 7.1)

Nekünk az „ég alatt” még vannak temetőink, vannak iskoláink, van egyetemünk, van otthonunk, van családunk.

Vannak újkori történelmi traumáink, néha félelmeink.

A Jóisten pártfogolja ezt az ügyet, és a magyarországi zsidóság nagy lehetősége, felelőssége, hogyan viseli gondját jelenének, hogyan talál vissza őseinek hitéhez, hogyan erősíti a lankadó kezet, segíti a rászorultat, és megfogyatkozva és időnként megtörten, de valóra váltja az elődök álmait.

אבינו שבשמים צור ישראל וגואלו

Mennyei Atyánk, Világ Alkotója, Izrael Szirtje és Megváltója. Tekints le reánk a magasságokból, fogadd el elhangzott és elhangzó imádságainkat.

Atyánk, Királyunk!

Nyisd meg az ég kapuit imádságaink előtt, s írj be valamennyiünket az Élet Könyvébe! A Világ Alkotója részesítse áldásban közösségünket, asszonyainkat, férfiúinkat, idősebbjeinket és fiataljainkat egyaránt. Külön hallgassa meg a Világ Alkotója áldáskérésünket azokért, akik betegségük miatt nem lehetnek zsinagógában.

A Világ Alkotójának áldása legyen Izraelen, a világ zsidóságán, az egész emberiségen. Népeken, országokon, hogy a szeretet és a béke legyen osztályrészünk. Béke legyen közelben és távolban egyaránt. Imába öntött gondolatokkal fordulunk a Mindenhatóhoz, hogy a következő év legyen a megértésé, a szereteté, a szorgalomé.

Virágozzanak és fejlődjenek intézményeink immáron a változó világban, hogy az egységes Európa egy újabb kezdet legyen. Kihívás és újabb reménység sokat szenvedett népünknek.

A magyarországi neológ zsidóság őrzi helyi hagyományait, s felelősséggel kívánja óvni évszázadok szellemi kincseit!

Atyánk, Királyunk!

Fogadd imádságainkat! Te ismered szívünk rezdüléseit! Hozz gyógyulást a betegeknek, vigasztalást a gyászolóknak, segítséget az elesetteknek, biztatást a reménytelenség foglyainak. Békességet a lelkekben!

Nyugalmat Őseink Földjén, Izraelben!

Megértést és fejlődést itt, e Honban!

E gondolatokkal köszöntöm Testvéreinket, és kívánom, hogy a Világ Alkotója írjon be bennünket az élet könyvébe, fogadja kegyesen és irgalommal fohászainkat. ÁMEN!

Újévi gondolatok

(folytatás az 1. oldalról)

számolja, „bedarálja” a másikat. Békességben együtt kell munkálkodni azon, hogy minél több zsidó fiatal, középkorú és idős embert vonjunk be a hitélet gyakorlásába, és különböző nívós rendezvényekre jöhessenek, hogy ki-ki megélhesse zsidóságát igénye szerint. Ennek megvalósítása érdekében nem a különbözőségeket kell sulykolni, hanem az összetartozás erejét szükséges hangsúlyozni. Miért fontos ez mindannyiunk számára? Azért, mert amikor a megsemmisítő táborokba vagy munkaszolgálatra vitték szüleinket, nagyszüleinket, hozzátartozóinkat, senkit nem érdekelt, hogy ki melyik irányzat híve. A megpróbáltatásban csak egy dolog volt fontos, hogyan lehetne mindazt a sok borzalmat kibírni és túlélni, amit rájuk mért a sors. Tudjuk, hogy történelmünk folyamán a reánk mért csapások mindig akkor erősödtek fel, amikor a zsidóságon belül voltak az ellentétek, és a Mindenható figyelmeztetése ellenére sem változtattak eleink életfelfogásukon. Bízom abban, hogy az Örökkévaló elnézőbb a mi generációnkkal szemben, mert látta azt a sok szenvedést és megaláztatást, amelyen keresztülmentek szeretteink.

Elul hónap a felkészülés időszaka, amikor reggelenként felhangzik a sófár hangja, amely figyelmeztet bennünket, hogy közeleg rajs hásonó és jajm kipur. Ilyenkor számba vesszük a mögöttünk hagyott esztendőt: mit tettünk helyesen, miben vétettünk, mit kell a jövőben másként tennünk. Könyörgünk zsinagógáinkban a Mindenhatóhoz, hogy bocsássa meg bűneinket, amelyeket ellene követtünk el. Kötelességünk felebarátainktól bocsánatot kérni, hogyha bármivel megbántottuk volna az év folyamán. Véleményem szerint sokkal nehezebb valakinek a szemébe nézni és azt mondani neki: bocsáss meg nekem, kérlek, mert tévedtem, helytelenül viselkedtem, megbántottalak, becsaptalak stb., mint imával fohászkodni.

Abban is különbözünk másoktól, hogy nem „bulikba” megyünk újév alkalmából, hanem mi az újévet a zsinagógáinkban töltjük, és fohászkodunk azért, hogy önmagunk, családunk és valamennyi zsidó testvérünk legyen beírva az Élet Könyvébe, legyünk egészségesek, éljünk békében, és anyagi szükségleteink is biztosítva legyenek, valamint gondoskodhassunk gyermekeinkről és unokáinkról. Várjuk, hogy az Örökkévaló tegye rá pecsétjét, tegye rá mindenre azért, hogy egy esztendő elteltével ismét ugyanezt kérhessük tőle.

Minden évben abban reménykedünk, hogy a sötétségre világosság, a bánatra öröm, a háborúra béke, a szűkölködésre jólét köszönt reánk.

Visszatekintve a mögöttünk hagyott esztendőre, nyugtázhatjuk, hogy Budapesten valamennyi zsinagógánk működött, és a látogatottság is emelkedett egyes közösségekben. Rendezvényeink sikeresek voltak, kiemelkedett közülük a Zsidó Nyári Fesztivál. Ezúton szeretném köszönetemet kifejezni a rabbi és kántor uraknak, az ügyvezetésnek, valamint a BZSH valamennyi munkatársának ez évi tevékenységükért.

Az 5770-es évben több olyan, hozzám közel álló barátom távozott az élők sorából, akik pótolhatatlan űrt hagytak maguk után. Nyugodjanak békében, örök pihenésüket ne zavarja meg semmi és senki.

Kívánom, hogy a most reánk köszöntő 5771-es esztendőben valósuljon meg mindenki számára mindaz, amiért imádkozik, és az Örökkévaló őrizze Izraelt és a világ zsidóságát, bárhol is éljen a földön. Boldogságban, szeretetben, egészségben és békességben élhessük meg az új esztendőt valamennyien, a Mindenható áldásával.

Lösonó tajvó tikoszévú!

Őrizzük meg közösségeinket

(folytatás az 1. oldalról)

dó közéletet, abból csak a rosszakaróink fognak profitálni.

Nincs fontosabb, mint megőrizni a folyamatosságot, mert csak így mehetünk tovább.

Aki a hagyomány láncát megszakítja, az bűnt követ el, nemcsak a közössége, hanem önmaga ellen is.

Ezért kell megőriznünk ősi szokásainkat, és át kell adnunk a hagyományainkat gyermekeinknek és unokáinknak.

A nemzedékek láncát, amely évezredek óta fonódik, hiába próbálták megszakítani, itt, Magyarországon, ennek ellenére – Közép-Európában egyedülálló módon – még mindig nagy tömegben maradtunk meg, és őrizzük az itteni hagyományokat. Csak mi magunk lehetünk azok, akik ha nem vigyázunk, szétrombolhatjuk közösségeinket, és akkor nem teljesülhet be a Jóteremtő ígérete, amelyet Ábrahámnak tett:

„Magamra esküszöm – monda az Örökkévaló –, mivelhogy ezt a dolgot megtetted, és nem tagadtad meg tőlem egyetlen fiadat: áldva áldalak meg téged és nagyon megszaporítom magzatodat, akár az egész ég csillagai, vagy a homok, mely a tenger partján van, és magzatod örökli ellenséged kapuját, és magzatod által áldatnak meg a föld minden népei, azért, mert szavamra hallgattál.”

Rajtunk áll, hogy hogyan cselekszünk, és hogyan ítéli meg cselekedeteinket az égi Bíró.

Bízzunk benne, hogy amikor rajs hásónó napján felharsannak majd a sófár hangjai, akkor azok valóban egy jobb, kevésbé veszélyes új évet hirdetnek meg számunkra.

E gondolatok jegyében kívánom az egész magyar zsidóságnak, hogy írassunk be a Jó Élet Könyvébe!

Lösónó tajvó tikoszévü.

Atyánk, Királyunk, újíts meg nekünk boldog esztendőt!

(folytatás az 1. oldalról)

óvodát megnyitnunk, amelyet a 21. század igényeinek megfelelően alakítottunk ki.

A fent említettek természetesen nem foglalják magukban valamennyi kérésünket.

Atyánk, Királyunk, Magad miatt tedd, s segíts rajtunk.

אבנו מלכנו עשה למענך והושיענו.

Buzdít bennünket a sófár hangja. Ros hásónó napjain tórai parancsolat, hogy a sófárt megfújjuk.

A Smajné Eszré alatti háromszori sófárfúvás után mondjuk a következő imát:

ארשת שפתינו...

„Ajkunk rebegése kedves legyen előtted, Magasztos Világ Ura, hogy ügyelj, tekintsd, halld és figyelj a kürtfúvásunkra, és könyörülettel, jóakarattal fogadd a Neked rendezett hódolatainkat.

Kívánom mindannyiunknak, hogy az imákban megfogalmazott kérések teljesüljenek.

אבינו מלכנו שמע קולנו חוס ורחם עלינו.

Atyánk, Királyunk, halld meg szavunkat, légy elnéző és irgalmas irányunkban.

בראש השנה יכתבון וביו צום כיפור יחתמון...

„Ros hásónó napján írásba szedik és az engesztelő böjtnapon pecséttel erősítik, hányan vesznek el és hányan teremtetnek, ki ilyen és ki olyan, ki magas életkorban, ki fiatal korban, ki vízben és ki tűzben, ki kard által és ki vadállat által, ki éhség által és ki szomjúság által, ki vihar által és ki járvány által, ki megfojtás által és ki megkövezés által; ki pihenhet és kinek kell lótni-futni, ki nyugodhat és kit faggatnak, ki vigadhat és ki szenved, ki szegényedik el és ki válik gazdaggá, ki aláztatik és ki magasztaltatik.”

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה.

„A bűnbánat, az imádság és a jótékonyság elűzik a gonosz végzetet.” Adja az Örökkévaló, hogy az említett imádság szavai beteljesüljenek. Kívánom az egész világ zsidóságának, Izrael népének, s utoljára, de nem utolsósorban az egész magyar zsidóságnak, hogy legyünk beírva az Élet Könyvébe. Legyen nagyon örömteli, boldog évünk a reánk köszöntő 5771-es zsinagógai esztendő.

לשנה טובה תיכתבו

Körzeti kitekintő

Szeged

A közéleti kávéházi mozgalom Szegeden 26 éves múltra tekint vissza. Évente 4-5 alkalommal látogatnak el közös rendezvényre a hitközség dísztermébe vagy zsinagógájába. A közelmúltban folytatódott egy korábbi eseménysor, mikor is *Kellermann Itzhakot* hallgathatta a több mint száz fős közönség amolyan „ülök és mesélek” vetített képes, a résztvevőket is megmozgató találkozó keretében a zsidóság történetéről, alapvető követelményeiről, jelképeiről, Izrael államáról, a diaszpórával való kapcsolatáról, saját családjáról, zsidó mivoltáról, életéről. A közvetlen, hangulatos, beszélős eszmecsere kezdete és előhangolója egy novemberben induló, nyílt, nem csak közösségünk tagjainak tartandó sorozatnak, melyben videókat, DVD-ket mutatunk be a Szentföldről, a világvallások találkozóhelyéről, a diaszpóra zsidóságáról.

LA

Bethlen tér

Ékev szombatján köszöntötték a templomban *Szántó Györgyöt,* a Carmel étterem és a Laky konyha vezetőjét 60. születésnapján. Az eseményen szerető családtagjain és a közösségen kívül részt vett többek között a másnap Szarvasra induló 30 tagú amerikai diákcsoport delegációja is.

A jubiláns ebből az alkalomból a tóra elé járult, ahol *Deutsch Róbert* főrabbi meleg baráti szeretettel köszöntötte Gyurit, kiemelte áldozatos és segítőkész munkáját, amelyet az egész zsidó közösség érdekében végez. A Teremtő áldását kérve reá, további erőt és egészséget kívánt neki.

(folytatás a 3. oldalon)

GIORA SHARON FŐKÁNTOR

A szlichoti imák szelleme és zenéje

Különleges és fontos szakasza az évnek a szlichot (bocsánatkérés) ideje, a nagyünnepek közeledte, amikor az ünnepre való előkészületek jellegzetes hangulata érinti meg a vallásos érzésű zsidó embert. A bűnbánat napjaira való felkészülés lépésről lépésre történik. Ahogy az atléta edz, erősíti önmagát a mérkőzés előtt, ugyanúgy mi is felkészülünk, megfelelővé tesszük magunkat a bűnbánatra, a fogadalmak megtételére.

A zsidó hagyomány azt tartja, hogy a szlichot idején nyílnak meg az Ég kapui az imádságaink előtt. Magától értetődik tehát, hogy a szlichoti istentiszteletek fontosságukban és jellegükben a nagyünnepi imák jelentőségéhez és szelleméhez közelítenek. Fokozott mértékű felkészülést kíván ez az időszak az előimádkozótól, a kántortól, aki az elkövetkezendő szent napokon az Örökkévaló elé áll, és a közösséget képviseli. Imádságával, annak tónusával, érzelmi fűtöttségével és a szöveg helyes interpretálásával segítenie kell a megtérőket. Ebből adódik, hogy a szlichoti imák zenei világa nem hasonlítható semmi máshoz. Nem lehet hétköznapi, de nem is teljesen „nagyünnepi". Valahol a kettő között, nagyon egyéni helyet foglal ez a szertartás.

Elul hónapja az újévre, a lelki számadásra szólít fel. Templomainkban megszólal a sófár figyelmeztető hangja. Egyes források szerint az ELUL szót az Énekek éneke (Sir hásirim) egyik verse rövidítésének tekintik: *Dani ledodi, vedodi li* – azé vagyok, aki szeret, és Ő az enyém. Akit szeretek és aki engem szeret, elfogad, ebben az esetben az Örökkévaló.

Nagyjaink tanítása szerint az elul hónapot töltötte Mózes a Szináj hegyén, amikor a második kőtáblát készítette. Elul újholdján ment fel, és negyven nappal később, vagyis tisri 10-én tért vissza, tehát jom kippur napján, amikor a nép a bűnbánó időszak végére ért, így megtisztulva állhatott Isten elé.

A nagyünnepeket gyűjtőnéven *jamim noráim*-nak, azaz félelmetes napoknak nevezzük. Az első szlichoti istentiszteletről fogva már ennek az érzésnek kell átjárnia bennünket, ezt kell kifejeznünk szóval, zenével és szellemmel.

Az év szinte minden napján mondunk bocsánatkérő imákat (tachnun), böjtnapokon és más alkalmakkor különös figyelem fordul az ilyen könyörgések felé. A nagyünnepeket megelőző szlichoti imák azonban jelentőségükben felülmúlják az év más időszakában elmondottakat.

Szlichot első napjának istentisztelete ünnepélyesebb a többinél. A nagyünnepi melódiák némelyike már megszólal, mellettük olyan zenei formákkal találkozunk, melyek idézik az ünnepek dallamvilágát. A szertartást a késő esti vagy a kora hajnali órákban tartjuk. Érdekes és egymástól eltérő magyarázatok léteznek ezzel a jelenséggel kapcsolatosan. Az egyik a gömárából vett legendára építi feltevését. Dávid király ágya fölött függött egy hárfa. Az éjszaka csendjében, éjfélkor, az ablakon befúvó szellő megszólaltatta a húrokat, ez felébresztette Dávidot, tudatva vele, hogy eljött az ima és a tanulás ideje. Tanítóink ezt az időt vélték a legmegfelelőbbnek a bocsánatkérő imák elmondására.

Az istentisztelet az *ásré* imával veszi kezdetét. Különleges melódiával szólal meg a kántor ajkán a máskor csak simán recitált zsoltár. Egy kissé a sófár hangját imitálja, felébreszt és figyelmeztet. A folytatásban a kántor megkapó, alázatos melódiával, kérő, könyörgő hangvétellel fordul a Teremtőhöz. Ezt a fél kádis követi, melyet az első szlichoti istentiszteleten az újévi főimádságnál alkalmazott melódiával énekli a kántor. A további napokon egyes előimádkozók a jom kippur minchából, mások a nagyünnepi sáchrisz imából vett melódiával recitálják a kádist.

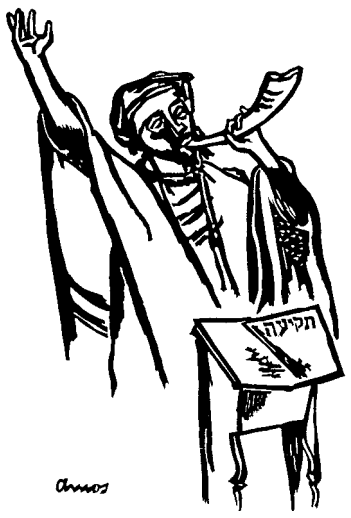

Érdekes fordulat következik. A csendes ima és egy rövid recitativo után a 95. zsoltár kezdő mondata hangzik el, azok a szavak, melyekkel a sábbát érkezését köszöntjük. *Lechu neraneno la-adoshem* – Jöjjetek, zengjünk dalt az Örökkévalónak, magasztaljuk megváltásunk sziklaszirtjét... ezek után a kezdő mondatok után a szöveg eltér, ismét a megkövetés felé veszi útját, és a *hanösomo locho* drámai kitörésébe torkollik: Tied a lélek, és a test a Te műved... Irgalmat gyakorolj teremtményeiden!

Az éjszakai vagy hajnali órák jelentőségéhez kapcsolódik a *bömajcoe menucho* kezdetű ima.

„Amikor véget ér a pihenés napja, dicsérő himnusszal járulunk színed elé... hallja meg füled (imáinkat) a magasságokban!" Ezt követően, szinte refrén gyanánt, reményt keltő zenei hangulatot teremtve tér vissza a mondat: *Lismoa el harina vöel hatöfila...* halld meg az éneket és az imádságot!

Egy másik visszatérő imaszöveg a *kel melech josev* – aki a könyörület trónján ül... Több fejezet után ismétlődnek újra ezek a szavak, valamint az *Adosem, Adosem,* Isten tizenhárom dicső tulajdonságának felsorolása.

Kiemelt jelentőséggel bír mind kántori-előimádkozói, mind érzelmi-szellemi szempontból a *söma kolenu* ima. Itt a könyörgés meghallgatása mellett már „gyakorlatibb" kéréssel is fordulunk az Örökkévalóhoz, amikor az első mondatok után azt kérjük: *al tásl ichenu löet zikno...* Ne taszíts el magadtól, ha megöregszünk, s midőn erőnk fogytán, ne hagyj el minket!

A megindító módon, szinte zokogva feltörő könyörgés hangjaival az egyik legdrámaibb kántori pillanatot vagyunk hivatva megteremteni.

A szlichoti istentisztelet végéhez közeledve néhány arameus nyelvű imát találunk a liturgiában. Feltehető, hogy egy részük a babilóniai száműzetés idején került az imarendbe. *Rachamana deani teanije anena...* könyörülettel nézd az elesettek elesettjeit és felelj nekik!

Ezen ima mondatai után a *moron di visömajo* kezdetű recitativóban a kántor így könyörög: Mennyeknek Ura, hozzád könyörgünk, mint foglyok a szabadulásért... Nem vitás, hogy itt a bűnöktől való szabadulásért, a vétkek súlya alól való feloldozásért imádkozom.

A záróima, mely a mindennapi *tachnun* része, fontos helyet foglal el a szlichoti szertartásban. *Somer Jiszráél* – Izrael őrzője, óvd meg Izraelt, ne hagyd elveszni azokat, kik hirdetik: söma Jiszráél... halljad, Izrael...

A szlichoti imákat a zsidó újév előtti héttől egészen jom kippurig mondjuk, sőt, közülük néhány, ha nem is szó szerint, de érzésében, szellemi megfogalmazásában még *hosana rabba*-kor is megjelenik a liturgiában. Az első szlichoti napon és az engesztelőnapi imarendben előforduló bocsánatkérő imák a legjelentősebbek. Esetükben elengedhetetlen az igényes és minden szempontból pontos kántori interpretálás, ezért a cházán a nagyünnepi funkciókra való felkészülésével egyenlő odaadással köteles a szlichoti istentisztelet felé fordulni.

A bocsánatkérő imák üzenete jusson kifejezésre a zenében, énekben, amikor a kántor ajkán felcsendül a mondat: *lismoa el harina vöel hatöfila...* halld meg az éneket és az imádságot!

Körzeti kitekintő

(folytatás a 2. oldalról)

A gazdagon terített kiduson több köszöntés is elhangzott, majd vidám kántorénekek, zmiresz és a bencsolás zárta a pazar ünnepséget.

* * *

Bensőséges ünnepség keretében vették fel Ábrahám szövetségébe a kile népszerű fiatal házaspárjának, *Winkler-Nemes Gábornak* és *Agárdi Fruzsinak* újszülött gyermekét, *Benjámint.*

A szertartást *Ráv Slajme Gelber* izraeli mohél végezte. A szándok *Winkler Miksa* volt. A kisfiú a *Binjámin Báruch* nevet kapta. A gyülekezet tagjai mázál tovval, szerencsekívánataikkal halmozták el a szülőket, a nagyszülőket és a család többi tagját.

* * *

Softim szombatján ünnepélyes külsőségek között járult a tóra elé *Chájim és Cháná Birbrager* fia, *Etán,* bár micvája alkalmából. Az ifjú *Peszach ben Chájim* tradicionális dallammal mondotta el az áldásokat, ugyancsak ő olvasta fel a tórából a máftirnak kijelölt fejezetet.

Deutsch Róbert főrabbi mondott avatóbeszédet, felhívta Etán figyelmét a törvények betartására, és a Teremtő áldását kérte rá.

Schwezoff Dávid éneke emelte a nap hangulatát. Különleges színfoltja volt a sábbátnak, hogy a muszáf végét (Én Kélakénu, Álénu, Ánim zmirot, Ádon alám) *Kerekes Béla* főkántor Amerikából itt tartózkodó unokái énekelték, elbűvölve a közösség tagjait.

Az imádkozást követő kiduson *Bácskai Gábor,* a templom gabéja üdvözölte az új felavatott tagot, majd az édesapa köszönte meg a szép fogadtatást, amelyben őt és családját részesítették.

Tallózás egykori zsidó újságokban

Képes Családi Lapok

„Felépült a ház, más lakik benne.
Szőlőt ültettem, más fogyasztja.
Más ült a szamárcsikómra. Juhaimat
éjjel elvezették az akolból."
Mezei András

Különös, dekoratív, kisalakú lapocskát, mondhatnám, egy „őskori" magazint tartok a kezemben. Elevenségével, játékosságával, kedvesen kalligrafált kurzív betűivel mindenesetre rászolgált erre. A fejlécen a következő felirat található: Képes Családi Lapok. A „Képes" szó könnyed, csapongó, vékony vonalú, kötött betűkkel íródott, nem látom, csak elképzelem a reá ragasztott címke alól kilógó betűtöredékekből. Képet alig találunk benne, hacsak nem számít annak az a kicsi, korabeli manírokkal megrajzolt reklámrajzocska, mellyel a Citrom C-vitaminos készítményeket hirdetik. A címkén elmosódott írógép-betűkkel odapötyögtetve található a címzés: „Nagys. Guttmann József úrnak, Bp. V. Szt. István krt. 18." A kék keretbe foglalt mező fölött ez olvasható: Zsidó lap. A mezőben pedig ez: Szerkeszti *Lévai Jenő.*

A jobb felső sarokban, gyufacímkényi helyen, a lapengedély száma és a dátum: „Budapest, 1941. április 6." A jobb alsó sarokban régi törvénykönyveket idéző, sematikus rajzocskában: „1867. XVII. Törvényczikk az izraeliták egyenjogúságáról polgári és politikai tekintetben. 1. § Az ország izraelita lakosai a keresztény lakosokkal minden polgári és politikai jog gyakorlására egyaránt jogosítottnak nyilváníttatnak. 2. § Minden ezzel ellenkező törvényszokás, vagy rendelet ezennel megszüntetik."

A belső oldalon egy gróf *Teleki Páltól* származó idézet található: „Mi folytatjuk azt a politikát, mely ezer éven át jellemezte a nemzetet. Ez a politikai megbékélés, az összeforrás, és a szabadság politikája." Alatta, mintegy belső fejlécként kiemelve: „zsidó magyarok társadalmi és szépirodalmi hetilapja."

Nem érdemes belebonyolódnunk a két háború között fel-fellángolt vitába, hogy magyar zsidók vagy zsidó magyarok voltak-e elődeink. A lapban mindkettőre akad példa. Mindjárt a belső borítón olvasható a jelentős cím, miszerint: „Nem bőrünket megyünk menteni, hanem dolgozni fogunk!"

Alatta: Száznál több „chaluc" és egyetemi hallgató utazott Palesztinába.

Furcsa, hogy mentegetőzniük kellett a Szentföldre indulóknak. „Az elutazás előtt a Cionista szövetség búcsúztatót rendezett... [...] *Komoly Ottó,* a szövetség elnöke ismertette az »alija« lényegét. [...] Itt nem egyszerű kivándorlásról van szó, mely eszmetartalomtól mentes – mondotta. [...] Útrakelnek az eszme szolgálatában, és elindulnak a zsidó történelem új szakaszán. [...] ...visszatérés a földhöz, a természethez. Habár küzdelmet jelent az út, mégsem vezet bizonytalanságba." *Hunwald Ottó* a távozók nevében beszélt: „Nem bőrünket megyünk menteni, hanem építeni, mert küldenek azok, akiknek utat kell törni. Visszafordítjuk életpályánkat, és az ősi földre megyünk. Tesszük egy népért, melynek hazát kell építeni." Beszédében a tespedésből való felébredésre szólította fel a magyar zsidóságot. *Wertheim Antónia* a diákok nevében arról szólt, hogy „nem gyászos búcsú ez".

Nem vagyunk hősök – hangoztatta –, hanem az élet folytatása, és összekötő kapocs a jövővel.

Jámbor Ferenc társelnök az eddigi alijákról emlékezett meg. Ezek az aliják bebizonyították, hogy a zsidók „nem feleslegesek a földön". Beszélt a városokról, melyeket a chalucok a Szentföldön létesítettek, az ipartelepekről, a megművelt sivatagokról, a virágzó gazdaságokról, melyek a zsidó munkáskezeknek köszönhetők. Beszédét így fejezte be:

„Újból tűzben és vérben kínlódik a világ akkor, amikor a hatodik alijára kerül sor. [...] Megfordult a sokezer éves sorrend. Az apák teremtették eddig gyermekeik számára a jövőt, és most ez a feladat a fiatalságra hárul."

Az ünnepség a Hátikvának, a „zsidó jövő dalának eléneklésével ért véget".

A jelöletlen írás végén apró betűkkel szedve még a következő olvasható:

„Értesülésünk szerint a közeli napokban két turnusban újabb 300 ember indul Palesztinába, köztük kétszáz 18 éven aluli fiatal zsidó."

Mentegetőzniük kellett, pedig a helyzet a zsidók számára igen gyászos volt itthon. „Az Országos Tanács feladatai" című többoldalas, szintén jelöletlen tanulmányban olvashatunk erről. „A mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi érdekképviseletek sok jóakarattal próbáltak érveket felsorakoztatni a zsidótörvények végrehajtása során felmerült visszásságok ellen. [...] ...800 ezer zsidó felekezetileg árnyalatokra szaggatva. A többségük, a túlnyomó nagy többségük magyarnak vallja magát..." Az örökös, évezredek alatt beidegződött „okos" kompromisszumkészség, együttműködés ellenségeinkkel, megbocsátás... „Mi nem is az eljáró közegek jóhiszeműségében kételkedünk, hanem a feladatra való gyakorlati felkészültségükben."

A helyzet egy cseppet sem volt rózsás.

„Ismételten állítjuk, amit már több mint egy esztendővel ezelőtt mondottunk, hogy egy megfelelő szervezet, amely kellő anyagi erővel rendelkeznék, még mindig tömegével tudna olyan munkaalkalmakat teremteni a zsidótörvény áldozatai számára, amelyek nemcsak, hogy nem vennék el a keresztény dolgozók kenyerét, hanem inkább ezeket is gyarapítanák!"

Ravaszsággal kombinált kompromisszumkészség? Vagy kompromisszumkészséggel kombinált ravaszkodás? Miért hiszik el a zsidók, akik oly sok ezer munkahelyet teremtettek a magyar gazdaságban, hogy ők elveszik a keresztények kenyerét?

„Vagy tekintsük például azt a zűrzavart, amely a zsidó vásári kereskedők működése körül mutatkozik. Ahány közigazgatási terület van, annyiféleképpen magyarázzák a rendelkezéseket, és bizony nem egy helyen elegendő volt, hogy egy-egy versenytárs megsokallja a szomszédságában áruló zsidó sovány kenyerét, és nem is sok utánajárással ki is üttette a kezéből."

Hajókázzunk idillibb vizekre. Talán a Szentföldre indulók itthon maradott hozzátartozóinak íródott. Olyan szép és harmonikus, alig hihető: zsidó-arab barátság Palesztinában, olvashatjuk a palesztinai tudósítás címét. Ha igaz, és miért ne lenne az, csak megerősít bennünket abban, hogy az arabok szélsőséges Izrael-ellenessége belső terror eredménye. A tibériási rendőrségi épület felavatásánál együtt ünnepeltek zsidó és arab építőmunkások. „Ismael és Jichák fiai testvérek" – hangoztatta az egyik arab szónok. Kifejezte reményét, hogy a zsidók és az arabok közötti baráti kapcsolatok a jövőben is megmaradnak. Egy arab falusi iskola diákjai és tanítói meglátogattak egy szomszédos zsidó iskolát Even Jehudában. A szívélyes fogadtatás keretében a vendégek és a vendéglátók a nevelés terén való szoros együttműködés szükségességét hangoztatták. Az arab tanítók és tanulók megtekintették a modern zsidó települést, jelentette az ismeretlen tudósító.

A 61 éves Képes Családi Lapok egy-egy példánya ott hevert a megcsonkított zsidó otthonok hímzett terítőin, idézve az egykori békét, mely akkor már nem volt egyéb, mint képtelenség.

Magén István

A Cáhál katonái a nagykőrösi zsinagógában

Idén rendezték meg tizenegyedszer Kecskeméten a Nemzetközi Repülő Napot. A hétvégi haditechnikai bemutató egyik legnagyobb meglepetése az volt, hogy most először az izraeli légierő gépei is leszálltak a város repülőterén.

A gépek és az őket kísérő személyzet már csütörtökön megérkezett, és megkezdte a technikai előkészületeket. Pénteken délelőtt, aki tehette a csoportból, buszra szállt és Budapestre utazott, ahol megtekintették a Dohány utcai zsinagógát és a Zsidó Múzeumot.

A nagykőrösi zsinagógában tartott péntek esti istentiszteleten *Grósz Andor* dandártábornok, a Mazsihisz vezetőségi tagja, a kecskeméti hitközség elnöke köszöntötte a jelenlévőket. A szertartáson részt vett *Feldmájer Sándor* és *Berman Dávid,* a nagykőrösi, illetve a szolnoki hitközség elnöke, valamint *Feldmájer Péter,* a Mazsihisz elnöke.

Róna Tamás rabbi Röé hetiszakaszának magyarázata során nagy ívű angol és héber nyelvű dróséjában felidézte József és testvérei találkozását, azt, hogy az idősebb testvérek nem engedték, hogy a legkisebbnek, Benjáminnak baja essen, még az életüket is kockáztatták. Ez is mutatja, hogy senkinek sem szabad habozni akkor, legyen az katona vagy épen civil ember, ha a gyengébbek védelmére kell kelni.

Csoportkép *(Bánó Péter felv.)*

A 40 fős csoport vezetője meghatottan köszönte meg a vendéglátást, a finom barcheszt, amit *Bottka Erzsébet* sütött, és elismerését fejezte ki a helyi zsidóságnak azért, hogy igyekeznek mindent megtenni a hagyományok megtartása érdekében.

A haditechnikai bemutató szombaton kezdődött, de ezen az izraeli csoport nem vett részt, a repülőgépek erős őrség mellett pihentek a személyzettel együtt sábbát napján.

Vasárnap reggeltől késő délutánig végeláthatatlan sor kígyózott a három repülőgép előtt, tömegek voltak kíváncsiak a magyar földön először látható technikai csodákra. A többi országtól eltérően az izraeliek azt is megengedték, hogy a C130-as csapatszállítóba az érdeklődők bemenjenek, és ott szétnézzenek.

Az ilyen típusú repülőgépek általában csapatszállítással foglalkoznak, teherbírásukra jellemző, hogy egyszerre két hatalmas tankot is képesek a világ bármely részére eljuttatni.

Az itt kiállított gép hosszú idő óta elsősorban nem harci, hanem humanitárius cselekményekben vesz részt. A belsejében videón mutatták be azokat az éjszakai felvételeket, amelyeken az éhhalál küszöbén álló etióp zsidókat Szudánon keresztül kimenekítették Izraelbe, illetve amelyeken a világ különböző részein, Kenyában, Boszniában és máshol, a mozgó kórházzá átalakított óriás gépmadár a sebesülteket mentette meg a haláltól.

A két F16-os vadászgéphez is mindenki odamehetett, és a benne ülő pilótával kezet foghatott, fényképezkedhetett.

A két vadászgépről érthető módon sokkal kevesebb információt közöltek, azt azonban tudni lehet, hogy a rajtuk lévő rakéták önálló kamerával rendelkeznek, és a pilóta ezeken keresztül irányíthatja azokat, közvetlenül látva a célt.

A vadászgépek színe teljesen eltért a többi kiállított gépétől, az európaiak túlnyomó része szürke vagy zöldes, hogy eltűnjön a növényzetben, ha kell, az izraeli gépek azonban homokszínűre vannak festve. Amint elmondták, ennek oka az, hogy a sivatagos közel-keleti talajviszonyok mellett ez a szín rejti el szükség esetén a tereptárgyak között a gépeket.

Az alakulatot felkereste Feldmájer Péter Mazsihisz-elnök, aki szívélyes beszélgetést folytatott a parancsnokkal.

Az izraeli vendégek idén csak statikus bemutatót tartottak, és nem repültek, reméljük, az együttműködés folytatódik, és ha lesz jövőre is repülőnap, akkor már a levegőből is megmutathatják a világ legkiválóbb pilótái, hogy nemcsak harcolni tudnak, de megállják a helyüket a közönség szórakoztatásra rendezett bemutatókon is.

Rabbi a Dózsa körzetben

Nagy változás következett be a BZSH Dózsa György úti körzetének életében. Erről a hazai zsidó közösséget meglepetésszerűen érő fejleményről először *Vadász Gábor* elnököt kérdeztük.

– Körzetünknek Totha Péter Joel rabbi úr távozása, azaz három év óta nincs saját rabbija. *Kerekes Béla* főkántor úr látta el azóta a rabbinikus feladatok egy részét, ő tartotta a drósékat és a szidramagyarázatokat. Kiváló munkát végzett, de ez nagy pluszmegterhelést jelentett számára. Nemrég értesítettek arról, hogy *Darvas István* rabbi úr a Nagyfuvarosból körzetünkbe kerül, érkezésének nagyon örülünk, mivel sok szépet és jót hallottunk róla. A rabbi úrról köztudott, hogy komoly hatással van fiatal hittestvéreinkre, és számunkra ez a legfontosabb. Van néhány fiatalabb tagunk, de minden új arcnak külön örülünk. Darvas István rabbi úr minden tekintetben szabad kezet kap az istentiszteletek és a hitélet megszervezésében, munkáját természetesen Kerekes Béla főkántor úrral egyezteti.

Darvas István rabbitól kérdezem: *milyen újítások, változások várhatók?*

Egykor zsinagóga, ma tornaterem – a volt nagyzsinagóga

– Amit eddig láttam a körzetből, annak alapján változásokra szerencsére nincs szükség. A tagság összetart és kedvelik egymást, Kerekes Béla személyében pedig kiváló kántoruk van. Megpróbálok egy kicsit hozzátenni az eddigi eredményekhez: sokat szeretnék tanítani minden korosztálynak. Egyik fő célom, hogy a zsinagógát jobban megtöltsük. Szeretném, ha ez a nagy múltú és szívderítő jelenű zsinagóga az eddigiek mellett új értékeket és távlatokat kapna.

– *Jelenleg milyen a körzet helyzete?* – kérdezem Vadász Gábor elnököt.

– Életünkben nagyon fontos szerepet töltött be *Szalai György* elnök úr. Neki köszönhető a zsinagóga felújítása és hívői körünk kialakítása. Sajnos fiatalon elvesztettük, és hiánya mindmáig pótolhatatlan. Később engem választottak meg elnöknek. Azóta is Gyuri tervei és elvei alapján dolgozom. Próbálom bővíteni az idejárók körét, olyan rendezvényeket szervezni, amelyek összefogják őket.

– *Mondana néhány példát?*

– Tavaly ünnepeltük a nagyzsinagóga építésének 100 éves évfordulóját, híveink önkéntesen rengeteget segítettek. 70-80 emlékezőre számítottam, azonban 205-en voltunk. Idei széderünk második estéje ugyancsak jól sikerült.

– *Jelenleg mikor és hányszor imádkoznak?*

– Péntek este hat órától fogadjuk a szombatot. Nagyon sok idős hívünk van, akiknek fontos, hogy még világosban jöhessenek. Darvas István rabbi úrral szeretnénk, ha szombat délelőtt továbbra is lenne istentisztelet.

Darvas István: elsődleges célom a szombat délelőtti közös imák lehetőségének megerősítése. Másik munkacímem, hogy „a Tóra mindenkié”. A rabbinikus vallási magyarázatok mellett fontos tudnunk, hogy mit mond a

(Folytatás az 5. oldalon)

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Bulgária

Simon Peresz izraeli államfő a közelmúltban látogatást tett Bulgáriában, ahol találkozott *Georgi Parvanov* elnökkel és más politikusokkal. A tárgyalások során Peresz méltatta a bolgár nép, az ortodox egyház és a hatóságok bátor és humánus magatartását a második világháború idején, ami lehetővé tette, hogy az országban élő zsidók többsége megmenekült a végső megoldás borzalmaitól. Peresz szerint „Izrael és a zsidó világ nagy tisztelettel tekint Bulgáriára, mert az emberek életüket kockáztatták a náci nyomás elutasításával”. Az ország a hitleri Németország szövetségese volt, de a szófiai kormány nem hozott fajgyűlölő törvényeket, és nem üzent hadat a Szovjetuniónak sem. *Michael Bar-Zohar* bolgár származású izraeli író és történész dokumentumkötetben örökítette meg a balkáni országban élő zsidók csodálatos megmenekülését. Az író idézi *Todor Kozsukarov* egykori parlamenti képviselő szavait: „a zsidók deportálására vonatkozó német követelés elutasítása megmutatta a szuverenitáshoz való ragaszkodásunkat”. A második világháború előtti 50 ezer fővel szemben jelenleg mindössze 2000-2500 hittestvérünk él Bulgáriában, mert többségük 1948 után alijázott. Szófiában és Plovdivban zsinagóga működik, a vallási életet egyetlen rabbi irányítja.

Izrael

A jeruzsálemi *Jad Vasem* intézet egy 22 fős, arab fiatalokból álló delegációt fogadott, akik a holokauszt borzalmairól kaptak arab nyelven tájékoztatást. A vendégekre nagy hatással volt az auschwitzi haláltáborról szóló film bemutatása, ahol mintegy egymillió zsidó pusztult el. *Mudjahid Sarsur,* a csoport vezetője, a New York-i Bard iskola hallgatója kijelentette, hogy „a zsidók szomszédaink, ezért jobban meg kellene ismernünk őket”. „Ha megváltoztatjuk véleményünket a holokausztról, akkor hidat építhetünk egymás között.” Sarsur szerint az arabok nézetei különbözőek, és a történtek lebecsülésétől a tagadásáig terjednek. „Akadnak olyanok is, akik elismerik a zsidók tragédiáját, de azt hangoztatják, hogy földjeik elvesztésével az arabok fizették meg Izrael Állam megalakulásának árát.” A palesztinok általában kiközösítik a két nép megbékélését hirdető személyeket. Arab fiatalok egy csoportja tavaly koncertet rendezett Izraelben a holokauszt túlélőinek tiszteletére. Az esemény nagy botrányt okozott, és a szélsőségesek megakadályozták a karmester hazatérését a Palesztin Hatóság által ellenőrzött területre. Felmérések szerint a holokauszt tagadása az izraeli lakosság mintegy húsz százalékát képviselő arab népesség túlnyomó többségére is jellemző. *Dorit Novak,* a Jad Vasem igazgatója méltatta azoknak az arab fiataloknak az érdeklődését és bátorságát, akik felkeresték az emlékközpontot.

Törökország

A török turisztikai és kulturális minisztérium felmérése szerint az országba látogató izraeli turisták száma a múlt év azonos időszakához képest 90 százalékkal csökkent. Júniusban például 2900 személy érkezett Izraelből Törökországba, szemben az előző év 27 000 vendégével. A két ország között kirobbant „flottillakonfliktus” után a külügyminisztérium javasolta, hogy a provokációk megelőzése érdekében a turisták kerüljék el Törökországot, ami korábban az izraeliek egyik kedvelt úti célja volt.

kovács

Jubileumi bár micva

Örökös debreceni főrabbink, *Aser Ehrenfeld,* támmuz hó 14. napján ünnepelte 50 éves bár micva évfordulóját a Nagyváradi Zsidó Hitközség templomában családja, valamint a nagyváradi és a debreceni hitközség tagjainak körében. Vasárnap a nagyváradi Filharmónia épületében a Jeruzsálemi Kántor Kórus és a Villányi György Klezmer Band fergeteges koncertjére került sor. Mintha csakis erre a nem túl gyakori évfordulóra érkeztek volna

egyenesen Jeruzsálemből a kórustagok. A koncert szünetében Aser Ehrenfeld nagyváradi gimnáziumi éveire emlékezett egy városi tisztviselő, aki maradandó emléket nyújtó éremmel kedveskedett a főrabbinak. *Felix Koppelmann,* a nagyváradi hitközség elnöke beszélt a város szülöttjéről, az ott eltöltött gyerekkori, illetve fiatalkori évekről. Méltatta az ünnepelt Romániában, bukaresti főrabbiként végzett munkáját.

A DZSH képviseletében *Kreislerné dr. Grósz Zsuzsa* alelnök köszöntötte az ünnepeltet, átadva a hitközség ajándékát, majd arra kérte az örökös debreceni főrabbit, hogy a jó egészségben és csak örömben elkövetkező 120 évből minél többet töltsön a DZSH-nál.

A Jeruzsálemi Kántor Kórus a telt házas Filharmónia előadótermében a vendégeket éneklésre ösztönözte, mintegy Mázál tov!-ot kívánva az 50 éves jubileumra.

Egy héttel később Debrecenben, a szombati istentiszteletet követően a DZSH kidust adott az ünnepelt tiszteletére.

Dr. G. Zs.

A Wesselényi új tanéve elé

Ezek a napok a zsidó és az iskolai naptár szerint egyaránt a számvetés és az új kezdet napjai. Az új év kezdetén még egyszer végiggondoljuk, mit és hogyan tettünk az elmúlt év során, merre induljunk, mit folytassunk, miben változtassunk, milyen célokat tűzzünk ki magunk elé.

A Maszoret Avot – Amerikai Alapítványi Iskola elmúlt tanévével számot vetve, mit is emelhetünk ki?

Elsősorban az iskolaközösség épülését, a közös munkát, az autentikus zsidó szellemiséget, a bensőséges, jó hangulatú ünnepeket. A megújult óvodát, amely egész évben telt házzal működött, és a magyar és az izraeli óvodapedagógia tapasztalatainak ötvözésével, meleg légkörben sok színes programot, fejlődési lehetőséget nyújtott a gyermekeknek. A tanulók eredményeit: a 4,1-es átlagú érettségit, a jeles emelt szintű vizsgákat. Örömmel és büszkén hallgathattuk a vizsga végén az elnök elismerő szavait: Az érettségizők szépen felépített, jól előadott feleletekben adtak számot megszerzett tudásukról.

Büszkén emlékezhetünk vissza a versenyeredményekre: a Bibliaverseny 1. és 3. helyezésére, a VII. kerületi tanulmányi versenyeken elért dobogós eredményekre, a budapesti és regionális döntőkbe jutott tanulók teljesítményére.

Az elmúlt tanév során közös gondolkodással kiérleltük az iskola megújulásának koncepcióját: olyan közösségi iskolát építünk, amely a budapesti zsidó közösség szerves része, vallási és kulturális életének egyik központja. Ennek jegyében tágra nyitottuk a kapukat, olyan programokat, beszélgetéseket szerveztünk, amelyeken örömmel láttuk közösségünk valamennyi tagját. Itt szeretném megköszönni valamennyi zsidó médiának, köztük kiemelten az Új Életnek, hogy eseményeinkről folyamatosan tájékoztatást adtak.

Az iskola hangsúlyos közösségi szerepvállalása jegyében szerveztünk kirándulást a kállói rebbe sírjához és működtettünk valamennyi zsidó gyermek számára nyitott napközis tábort a nyári szünetben. A jótékonysági vacsora és a Jeruzsálemnapi, több generációt, különböző igényű társadalmi rétegeket megcélzó rendezvény, amely közel 20 zsidó szervezet összefogásával valósult meg, igazolta közösségi törekvésünk helyességét.

A 2010/11-es tanévet – a tavaly megkezdett közösségi szerepvállalás folytatása mellett – a szakmai megújulásnak szenteljük. Folyamatos munkával átdolgozzuk, aktualizáljuk pedagógiai programunkat. Az óvodától az érettségiig egységes szemléletű, a zsidó és a világi ismeretek, értékek integrált elsajátítását célzó koncepció kidolgozásában elismert hazai szakértők mellett a jeruzsálemi Héber Egyetem pedagógiaprofesszorai is segítséget nyújtanak. Több, az Oktatási Minisztérium, az EU, hazai és külföldi zsidó szervezetek által finanszírozott pályázatunk is ezt a munkát segíti.

Oktatási kínálatunkat ez év szeptemberétől tovább bővítjük. Egy nagy gyakorlattal rendelkező szakképző iskolával együttműködésben a 10. osztály elvégzését követően néhányan cukrász- és szakácsképzésben kezdenek tanulni, amelyet az OKJ-vizsgához előírt tananyag mellett kósersági ismeretekkel, kóser konyhai gyakorlattal egészítünk ki, így végzett növendékeink munkájukkal a zsidó szolgáltatásokat is segíthetik majd.

Az ELTE Pedagógiai Karával, a Szent István Egyetemmel és a Kodolányi Főiskolával folytatott tárgyalások eredményeképpen a következő tanévtől a pedagógia szakos képzések hivatalos gyakorlóhelye lesz iskolánk. Ez az együttműködés a szakmai kihívások és lehetőségek mellett azt is szolgálja, hogy a jövő pedagógusnemzedéke megismerje vallásunkat, kultúránkat, s így az antiszemita hatásokra kevésbé legyen fogékony.

Sok munka áll előttünk, de hiszünk benne, hogy közös erőfeszítéssel, a zsidó közösség érdekeit folyamatosan szem előtt tartva, fenntartónk és támogatóink segítségével az új esztendőben, a Maszoret Avot-Amerikai Alapítványi Iskola 20., jubileumi tanévében ismét nagyot léphetünk előre.

Legyünk valamennyien – iskolánk növendékei, dolgozói, a szülők és közösségünk valamennyi tagja – jó, eredményes, sikeres évre beírva.

Sugár Sára igazgató

Rabbi a Dózsa körzetben

(Folytatás a 4. oldalról)

Tóra a jelen emberének. Aktualizálnunk kell mondanivalóját. Ehhez elengedhetetlen, hogy mindenki elolvassa a hetiszakaszt és saját gondolatai, világlátása szerint elgondolkodjon, esetleg beszéljen is arról. A hívek véleménye ugyanolyan fontos és értékes, mint a rabbinikus tanítás. Szeretném, ha minél többen beszélnénk a hetiszakaszról.

– A hívek tartanának hetiszakasz-magyarázatokat? Előzetesen véleményezni fogja ezeket?

– Igen, a hívek is tartsanak hetiszakasz-magyarázatokat, mindannyiunk lehetősége és kötelessége a Tóra tanulmányozása. Továbbmegyek: a szombat délelőttökön miért ne olvashatnának a Tórából vagy a haftarai szakaszokból? A Tóra maga írja, hogy nem az égben, hanem a földön van. Az, hogy a Dózsa körzettel és tágabb értelemben a magyar zsidósággal mi lesz, mindannyiunk közös felelőssége.

Nem kötelező előzetesen bemutatni nekem ezeket a magyarázatokat, hiszem, hogy az általam felkért emberek semmi olyat sem fognak mondani, ami ellentétes a zsidóság hagyományaival.

– Sokszor még ott is nehézséget okoz a szombat délelőtti minján megszervezése, ahol ennek hagyományai vannak. Önöknél ez hogy van?

– Egy biztos minjánhoz legalább 20-25 ember kell. Hiszek abban, hogy néhány hónapon belül ennek eleget tudunk tenni.

– Korábbi híveire számít?

– Nekem nincsenek híveim, csak a Tórának és a zsidóságnak. Barátaimra, tanítványaimra számítok a továbbiakban is. Aki szeretne – és remélem, sokan lesznek –, csatlakozzon a Dózsához!

– Folytatni kívánja betérésre felkészítő kurzusát?

– Jövő nyárig biztosan folytatom. Eddigi tapasztalataim jók, olyan emberekkel gazdagodott közösségünk, akik a hagyományhoz, a zsinagógához egyaránt hűségesek.

Vadász Gáborhoz fordulok: jól tudjuk, kis közösségünkön belül semmi sem maradhat titokban. Darvas rabbi úr érkezésének hírére mennyiben változott meg közösségük élete?

– Egyelőre látogatóként, de jöttek új emberek. Híveink pedig nagy örömmel fogadták a hírt.

Szilágyi Iván Péter

LAKÁS, ÉPÜLET FELÚJÍTÁSA

- Alpinista módon homlokzatjavítás, tetőfedés
- Festés, mázolás, tapétázás, csempézés
- Műszaki vezetés, árajánlat-készítés hitelfelvételhez is

FRANK (alapítva: 1892/1972)
Tel./fax: (1) 331-5743
E-mail: frank1063@t-online.hu
Munkadíjból 5% kedvezmény!

Tanulmányúton Stockholmban

A Paideia

A Paideiát, a Zsidó Tanulmányok Európai Intézetét a svéd kormány hozzájárulásából és magánadományokból alapították 2000-ben, azzal a céllal, hogy magas színvonalon fejlessze a holokauszt során szinte teljesen megsemmisült európai zsidó kultúrát, és értéket közvetítsen. Az egyéves program során 25 diák (14-15 különböző országból) foglalkozik Stockholmban elsősorban különböző korokból származó zsidó szövegek értelmezésével, hagyományos zsidó tanulási formában (chevruta – párban tanulás), az év során hébernyelvoktatás is folyik, rendszeresen érkeznek külföldi vendégelőadók. Az oktatás nyelve angol, előképzettség nem szükséges. Az intézmény volt hallgatói ma Európa számos országában és a volt Szovjetunió területén aktív részesei, munkatársai, vezetői a zsidó életnek. Az intézmény alapítója és igazgatónője *Barbara Lerner Spectre*.

A Project Incubator program*

2006-tól minden nyáron két héten keresztül zajlik a program, melynek célja, hogy a különböző országokból érkező zsidó vezetők közösen tanuljanak,

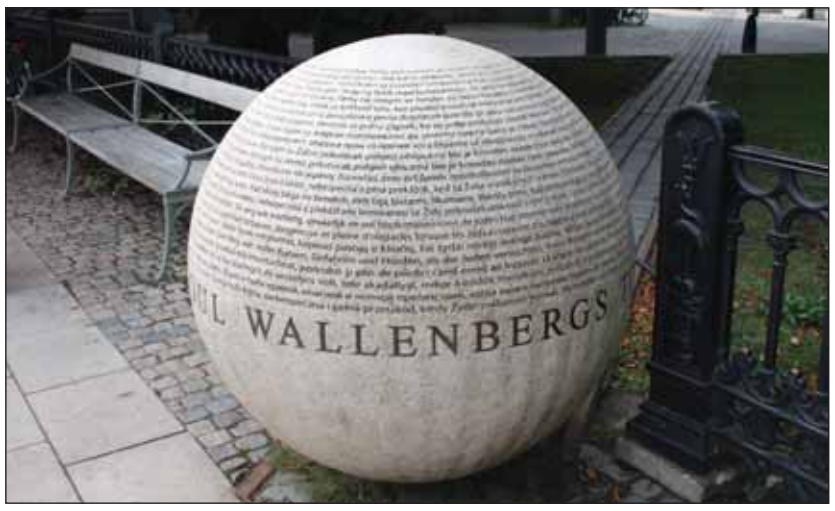

az elméleti tudás mellett gyakorlati tapasztalatokat szerezzenek projektfejlesztés, prezentáció, a modern technika adta lehetőségek kihasználása, pályázatírás és forrásszerzés terén. A komoly jelentkezési folyamat során 26 projektet választanak ki más-más országokból. A program igazgatónője az Izraelben élő *Brachi Lipshitz*.

2010

Az idei megnyitón *Lena Posner-Körösi,* a stockholmi hitközség volt elnöke, a svédországi zsidó hitközségek szövetségének első embere, a Paideia lelkes támogatója mondott ünnepi köszöntőt. Ismertette a 20 000 főt számláló svédországi zsidóság helyzetét és az intézmény létrejöttének körülményeit. Ezután 9 nap intenzív tanulás következett, a hallgatók a nemzetközi tanári kar irányításával elméleti képzésben részesültek, és gyakorlati feladatokat oldottak meg csoportokban és egyénileg. A szállást a közeli Lidingö városban található kollégium biztosította – külön érdekesség, hogy ezen a szigeten született *Raoul Wallenberg*.

Az olykor estébe nyúló tanulást programok egészítették ki, volt „zsidó Stockholm" városnézés, piknik és Ki mit tud? is. Péntek este mindenki választhatott a neki megfelelő irányzatú zsinagógák közül (ortodox vagy reform).

A második héten a prezentációs képességek elmélyítése és a forrásszerzés lehetőségei kerültek terítékre. Csütörtökön záróünnepséggel és „diplomaosztóval" zárult a képzés.

Magyar vonatkozású projektek

A résztvevők közül ketten érkeztek Magyarországról, egy fő pedig Szlovákiából.

Bartha Anita, a Kidma vezetője, hebraisztika és a művészettörténet szakos végzős egyetemista az évek óta sikeres PIXRAEL project továbbfejlesztését célozta meg, melynek során a tervek szerint nemzetközivé lép elő a pályázat, és a következő időszak fő témája a zsidó–arab kapcsolatok lesznek.

Ausztrics Andrea, aki jelenleg doktori munkáját készíti az ELTE-n, nemzetközi online zsidó múzeumot szeretne létrehozni a kortárs zsidó művészek számára, teret biztosítva alkotásaiknak. Tervei szerint az online felületet workshopok egészítik majd ki.

Paszternák Tamás, a komáromi hitközség határon átnyúló oktatási, kulturális és vallási programját, a DERECH-et (jelentése: az út) fejlesztette tovább, melynek célja a kis közösségek életének fellendítése regionális szinten.

A Paideiáról bővebb információt a www.paideia-eu.org oldalon szerezhetnek. A programot elsősorban azoknak ajánljuk, akik most kezdenek valahol Európában különleges zsidó témájú projektek fejlesztésébe.

PT

*** A program neve azért Project Incubator, mivel a két hét során projektötleteket fejlesztenek a résztvevők, egyfajta különleges „inkubátorban", melynek eredményeként látványosan változnak a célok, tervek.**

Tóra és nevetés szerda délután

Szerda délután-kora este, az esti imádkozás előtt érdekes előadásokat hallgathatunk a Hegedűs-zsinagógában. *Zeév Paskesz* rendhagyó, humoros és aktuális magyarázatokkal fűszerezve, héberül és magyarul is felolvassa az aktuális hetiszakaszt, majd közösen értelmezzük az elhangzottakat. Nem feltétel a héber nyelv ismerete, sem a vallásos képzettség és egyéb előtanulmányok.

Nem kell félni, nem fog fájni: mindenki elmondhatja a véleményét, és Paskesz szívesen válaszol a felvetődő kérdésekre. Itt nem lehet butát kérdezni, mindenkinek megvan a maga igazsága és háttere. Senkit nem nevetünk ki, de mindenkit meghallgatunk. A foglalkozásokat vezető, igen közvetlen és laza stílusú Paskesz érdekes történeteket és legendákat elevenít fel, valamint Rási, a legnagyobb szövegmagyarázó kommentárjait ismerteti. De hallgassuk meg őt:

Mindig az aktuális hetiszakaszból indulunk ki, de minden, a zsidó tradícióval, vallással kapcsolatos kérdést szívesen várok. Nincsenek merev határok, hagyományos értelemben vett tanár-diák viszony. Örülök, ha hallgatóim közbeszólnak és kíváncsiak, aktívak.

Elmagyarázom és bővebben kibontom az érdekes, titokzatos, többletjelentéssel bíró héber szavakat és gemátriájukat. Előadásaim alapjául Rási kommentárjait használom, és a tórai szöveghez kapcsolódó chászid legendákat is elmesélem.

Sok gyakorlati kérdést kapok: hogyan kell imádkozni? Mi számít micvának? Mindig arról beszélek, amit kérdeznek.

Vannak hetiszakaszok, amelyeket nagyon könnyű értelmezni, és kifejezetten élvezetesek. Emellett persze olyan szidrák is jöhetnek, amelyek elavultnak tűnnek. Pedig a Tóra élő, egyetlen sora sem elavult. Ugyanúgy szól hozzánk is, és abban szeretnék segíteni, hogy mindenki megtalálja és „kitanulja” értelmüket. Tórát egyedül is lehet olvasni, de a magyarázatok többsége csak angolul elérhető. Óráimon ezeket magyarul is ismertetem.

A Pirké Ovajszban áll: „A szégyenlős nem tanulhat.” Tudom, hogy első alkalommal nehéz eljönni, főként egy felnőtt vagy idősebb embernek. Sokan szégyellik, hogy keveset vagy másokhoz képest kevesebbet tudnak. Pedig ez ma sajnos természetes. Nem az ő hibájuk. Azonban ha belekezdenek, a tudás és a Tóra szépsége kárpótolni fogja őket. Mai világunkban óriási dolognak számít, ha kapcsolatba tudunk lépni az Örökkévalóval. Nagyon fontos, hogy legyen hová menni, hogy szerető és befogadó közösség várja az embereket. A Hegedűs-zsinagóga kiléje ilyen.

Tudomásul kell vennünk: a mai világban, egy ilyen borzalmas 20. század után nehéz visszatérni a zsidósághoz, a valláshoz. Éppen ezért ott állunk, és segítünk mindenkit, aki erre az útra lép. A becslések szerint 80–100 ezres lélekszámú hazai zsidósághoz képest sajnos még mindig csak kevesen térnek vissza a hagyományokhoz vagy járnak zsinagógába, éppen ezért minden embert meg kell becsülni. Minden vallásához visszatérő zsidó egy-egy csoda, amelynek örülnünk kell!

Nagyon sok fiatal tér vissza a közösségbe, de az idősebbek, a szülők és a nagyszülők közül is egyre többen jönnek. A zsidó család példája és ösztönzése alapvető fontosságú. Minden rajtuk, a hozzáállásukon múlik.

Ha valaki kezdetben csak péntek este jön el, nem baj. Az is jó dolog, egy gyönyörű és hosszú út első lépése. Bár a napi imaélet sokkal többet ad. Minden alkalom, amikor kapcsolatba kerülhetünk az Örökkévalóval, egy élmény és egy lehetőség. Gyógyulásra, megújulásra, tartalmas életre.

B.

CSOMÓS RÓBERT

Pattogatott kukorica

Régvolt gyermekkoromban sohasem irigyeltem a gazdag gyerekeket. Unalmasnak találtam az úrifiúk életét. Barátok voltunk, de csak az iskolában találkozgattunk. Nekik még a tízperces szünetekben is vigyázni kellett a szép új ruhájukra, nem játszhattak az udvaron adj király katonát, rablópandúrt meg pláne nem, hát akkor hogy jöhettek volna ki velünk a számukra tilalmasnak hirdetett Búza térre kalandozni, hóembert építeni, hócsatát vívni a cigánygyerekekkel, indiáncsatákat vívni a Sajó-parton? Még a moziban is illedelmesen kellett viselkedniük, tökmag, makuka (napraforgómag a gyengébbek kedvéért) nekik tiltva volt, így nem is köpködhették a héját a padlóra, meg az erkélyről a nézőtérre, ami még izgalmasabbá tette, mintegy megkoronázta a MÚMIA BOSSZÚJÁT, ALI PANG, A FEKETE SZULTÁN-t és Gary Cooper többi kalandfilmjét.

Az ő otthonukban, igaz, volt Capitaly meg különböző társasjátékok tömege, de mert a szőnyeg kímélésének okán a cipőt le kellett vetni, a napraforgó és a tökmag itt is tilalomlistán volt, az uzsonnára kapott kakaó és kuglóf elfogyasztása előtt kezet kellett mosni, nemigen akaródzott átjárnom hozzájuk. Úgy látszott, többen így voltunk ezzel, ketten, hárman meg azokat a játékokat sem lehetett izgalmasan játszani. Emellett nekik zongoraórákat is kellett venni, szóval dögunalom volt az életük. Vasárnap is csak a mamájukkal mehettek a cukrászdába krémest enni, amit mi az orrunkat az kirakatüveghez nyomva, nagyokat nyelve néztünk, de végül mi kaptuk meg az apsniclit, a levágott végeket, és tömtük ki a pocakunkat ingyen, mert Miskolcon az „olasz” is egy zsidó bácsika volt.

Na jó! Nem akarom bizonygatni, hogy a pénz nem boldogít, beérem annyival, hogy a szegénységnek is vannak csillagos órái. Vegyük például a chanukka utáni heteket. Ilyenkor a libazsírban piros-barnára sült, baracklekvárral koronázott, forrón kézbe forgatott fánknak már csak az emlékét nyálazzuk vissza a szánkba. A vidám púrim még messze van, és Miskolcon zimankós szokott lenni a január, hamar sötétedik. Végül is az orrán igazságosan megosztozva (ki-ki egyet-egyet haraphat a répából), magára kell hagyni a hóembert, mégiscsak be kell húzódni a lakásba. A kefekötőmesternél ilyenkor szokott kifogyni minden tartalék. Az éléskamra gyászos képet mutat, a nagy krumpliszsák magába roskadva, félig üresen árválkodik, nemhogy, mint az őszi nagyünnepekkor még büszke zsírosbödön, tárva-nyitva lenne. Fenn a polcokon sem sorakoznak katonás rendben a befőttes és a lekváros üvegek, de mögöttük a falon kampósszögre akasztva csuhéval (a csöves kukorica héja) felkötözve még virítanak az apró szemű sárgás-piros csövek. Az ám! A pattogatni való kukorica!

Az esti mese előtt, amit a szőke hajfonatos kis cseléd-lány mond el, látjuk ám, hogy nagyanyó leakasztja a falról a nagy rostát. Akkorát dobban a szívünk, hogy majd kiveri az oldalunkat. Jelentőségteljesen nézünk össze mi, nagyunokák: Tomika, Licuka és szerénységem. Bizonyossá azonban csak akkor válik a dolog, mikor a nagyi tűzpiszkálóval leveszi a sparherdről a karikákat, odakészített aprófát, csutkákat vet a pislákoló tűzre. Benn a nagyszobában körbeülve már morzsoljuk is a kukoricát, várjuk a mesét. A legkisebbik királyfi még le sem vágta a hétfejű sárkányt, éppen csak indul háromlábú táltosán kiszabadítani az üvegvárból az aranyhajú hercegnőt, és már hallani is, hogy a konyhában pattogni kezd a kukorica. Még szájtátva hallgatjuk Erős János, a Fanyűvő, a Vasgyúró, Borsszem Jankó csodás tetteit, nevetünk Bolond Jankó balgaságain (mert mindenki János, csak a Csizmás Kandúr nem az), mikor a hangok, a csodás illatok már betöltik a konyhát. Még a sámlin ülő kicsik, a pockok is tudnak már a másnapi tartalékhoz újságpapírtölcsért készíteni, csak a másfél éves Zsuzsikának kell segítség.

Résnyire nyitom az ajtót, kilesek a konyhába, látom, ahogy nagymama a tűzhely felett állva a lángokat tereli. Máskor ezüst kontyba fogott haja most izzó, olvasztott színarany, szépséges arcán a bibliai ősanyák jóságos mosolya, fensége. Rázza, forgatja a rostát a fel-felcsapó lángok felett, néhány hófehér, merészebb szem kiugrik, kirepül a rostából, és a konyha kőpadlóján köt ki (ne féljenek! gazdára találnak azok is ám!), de a java a dagasztóteknőbe öntve nagymama áldott kezén már jön, repül be a körbeülő gyerekhad elé. Még forró, kicsit talán várni kéne, de a maszatos gyerekkezek türelmetlenek. Csak fél füllel hallgatjuk a mesét, a figyelem most inkább a kukoricáé. Már-már a teknő alján a ki sem pattant, pörkölődött szemeket kapirgáljuk, mikor diadalmasan jön az újabb teli rosta, majd – ez már a Csizmás Kandúr versikéje közben – a harmadik hatalmas halom ömlik a teknőbe. A kicsik selypesen teli szájjal, de mondják a versikét:

Én vagyok a Kacor király,
Jaj annak, ki velem kiáll!

Csodasíp, varázspálca, táltos ló! De hisz a három cső kukoricából lett háromteknőnyi hófehér csemege maga is egy csoda! Mintha az egy korsó – hét napig égő olaj csodája ismétlődne meg, kitömtük a pocakunkat, észre sem veszi senki, hogy a vacsora, az bizony elmaradt. Zsuzsikát már viszik is a kiságyba, karja, lába lóg, már alszik, a pockok mind hunyorogva lógatják a fejüket, mi, a nagyok is ásítozunk. Hamvad a parázs a konyhában, Tomika és jómagam alig látjuk összeszedni a lehullott szemeket, aztán huss az ágyba. Párosával, mert a belső nagyszoba nincs fűtve, az idén drága a tűzifa meg a szén. De jó, hogy a Pufi kutya ott alszik a lábamnál, őrzi az álmaimat, és melegít is.

Gond egy szál sincs. Csak nagymama töpreng, hogy a gyerekeknek mit kenjen holnap reggel a hozomra vett kenyérre, aztán elalszik ő is. Nagyapó meg biztosan a gondos munkával készült meszelőket, ecseteket, partvisokat álmodja eladni.

Én magam bizony álmomban sem álmodnám a Gonoszt, aki már közeledik. Mitől is félnék, hiszen a sárkány által miszlikbe vágottat is össze lehet ragasztani varázsfűvel, életre lehet kelteni az élővízzel. Több mint hat évtizednek kell majd eltelnie, hogy ráébredjek a valóságra: nincs igazuk a meséknek, a westernfilmeknek. A való életben nem mindig győz az igazság, nem mindig diadalmaskodik a jó. Csak Ő, a Teremtő tudja, miért van ez így. Ti ne töprengjetek rajta, testvéreim, csak legyetek továbbra is jók, és ne féljetek szembeszállni a Gonosszal...

KLUBPORTÁL

Kirándulás Tatára

A Herman Lipót Öregek Klubjának tagjai ellátogattak a festői szépségű Tatára.

Gyönyörű és igen meleg napra ébredtünk, amit Róna Anikó, a Hitközség Szociális Osztályának vezetője és Kádár Gyuri próbált enyhíteni azzal, hogy ásványvizet osztogatott nekünk.

Vonatunk hamar odaért, és az állomáson Einhorn László, Komárom-Esztergom megye zsidó közösségének megbízott vezetője fogadott minket. A helyi au-

(Bobella fotó)

tóbusszal a belváros felé vettük az irányt, ahol városnézéssel folytattuk az utunkat. Először is a zsinagógát kerestük fel, ami ma már nem üzemel, de felújított épületében időszaki kiállításoknak ad helyet. Előtte található a holokausztemlékpark, melynek emlékművét Lugosy Mária szobrászművész tervezte. Az áldozatokra emlékezve követ helyeztünk el a talapzatnál. Rövid pihenő után folytattunk utunkat az Eszterházy-kastély felé. Útközben megálltunk a zsidó imaház előtt, ahol Einhorn Laci elmondta, hogy azt 1760-ban kapta a zsidóság az Eszterházyaktól.

A zsidó iskola múltját „idegenvezetőnk” érdekes történetekkel idézte fel. Arra, hogy ma már miért nem működik ez a tanintézmény, következő állomásaink adtak magyarázatot. Az I. és a II. tatai gettó, ahol sok-sok zsidó szenvedett. A szomorú történetek után egy sokkal szívderítőbb látvány tárult elénk: a nyári Eszterházy-kastély és a tőle nem messze lévő téli rezidencia.

Ebéd után meglepetés várt minket. Ugyanis városnéző csoda-vonatbuszunkkal és Einhorn László idegenvezetésével megnéztük a Cseke-tavat, a római kori emlékeket, a tatai várat, amely egykor Zsigmond királyé volt, majd a törökök foglalták el. Európa legtöbb malma egykoron ebben a városban működött. Természetesen nagyon sok gyár volt zsidó tulajdonban, melyek vezetőit a második világháború idején elhurcolták.

Utunk vége felé elmentük a gimnáziumhoz, ahol sok zsidó szerzett érettségit. Délután betértünk egy hűsítő fagyira. Hamar véget ért a nap, sok-sok érdekes élménnyel lettünk gazdagabbak. Köszönjük a Szociális Osztálynak és Róna Anikónak ezt a szép utat, Einhorn Lacinak pedig a kiváló idegenvezetést.

Tímár Gábor

Spinoza Zsidó Fesztivál

(1074 Budapest, Dob utca 15.)

Tisztelettel meghívjuk Önt

Villányi András:

Zsidó örömtánc

című

fotókiállításának megnyitójára

2010. szeptember 6-án, hétfőn, 18 órakor.

Megnyitja:

Benedek István Gábor író és Verő Tamás rabbi

Villányi András az 1970-es évek óta fotózza az ortodox és a neológ zsidóság életét, mindennapjait, bánatát és örömét.
A Spinoza Zsidó Fesztivál e gazdag anyagból most az örömöt válogatta össze.
A zsidó ünnepek emelkedett hangulatát, az örömökből eredő táncot, azaz az örömtánc fotóit mutatja be a tárlat.

A kiállítás a fesztivál időtartama alatt,
2010. szeptember 7. és 20. között tekinthető meg.

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Fogorvosi rendelőm címe: XIII. Szt. István krt. 4. III. 1. Tel.: 320-4778, 06-20-496-2223, dr. Virág Péter.

Örömmel tudatjuk, hogy a Rabbitestület és a Mazsihisz vezetősége megállapodott David Goldberg mohéllal (Németország), aki zsidó fiúgyermekek körülmetélését vállalja. Amennyiben az Ön családjában ilyen szimchá (öröm) van, kérjük, jelentkezzen a Rabbiságon a 413-5580-as telefonszámon vagy a rabbitestulet@mazsihisz.com e-mailen keresztül, hogy a gyermeket Ábrahám szövetségébe felvehessük.

Könyvnyomtatás, színes nyomtatás, fénymásolás, plakátnyomtatás. Messinger: +36-20-934-9523, www.rcontact.hu

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhoz megyek. 06-20-551-4580.

Tóratekercsek, tfilinek és mezüzék számítógépes ellenőrzése és javítása. Farnadi-Jerusálmi Márk. Telefon: 06-70-932-8275, e-mail: sofer@sofer.hu, weboldal: www.sofer.hu

Farkas Zsolt vízvezeték-szerelés, gázkészülék-javítás, lakásfelújítás. Tel.: 242-2028.

24 m²-es üzlethelyiség kiadó a VII. ker. Síp utcában, hosszú távra. Érdeklődni lehet munkaidőben a 413-5568 telefonon.

Fogtechnika! Fogsorok javítása, készítése, nyugdíjasoknak árkedvezménnyel. Igény szerint házhoz is megyünk. Bejelentkezés: +36-30-398-3107.

Vígszínházhoz közel turistáknak lakás kiadó. Tel.: 06-30-346-2223.

Kárpótlási jegyet, földutalványt legmagasabb áron vásárolok. Azonnali készpénzfizetés. 06-20-575-1411.

Dunakeszin eladó új, kastély jellegű épület, 800 m² + teraszok. Teljes wellness-ellátás, központi légkondicionálással, minden extrával (belső fűthető medencék, szauna, konditerem). Többgenerációs is lehet. +36-30-212-7993.

Újlipótvárosban, nemrég épített házban 65 m²-es, szép, világos, erkélyes lakás családi okok miatt sürgősen eladó, esetleg hosszabb időre kiadó. Tel: +36-1-239-0758 vagy +36-20-326-0600.

Alternatív nyirok, cellulit (fogyasztó) masszázs. 06-70-617-7809.

Női-férfi pedikűrös házhoz hívható. Cukorbetegeknek is. Budapesten. Bejelentkezés: 06-30-302-0034.

VII. ker. Damjanich utcában, felújított házban 49 m²-es, 1 szoba összkomfortos, felújított öröklakás eladó. 06-1-364-2979.

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Szentendre üdülőövezetében 2 szintes (32 + 16 m² nettó lakóterületű) ház + 20 m² terasz + garázs + tároló 190 m²-es kerttel 19 millió Ft-ért eladó. Tel.: 06-30-446-4678.

Kiadó Bp. I. Attila úton 81 m²-es, kétszobás, összkomfortos lakás. Érdeklődni lehet munkaidőben a 413-5540 telefonon.

Kiadó Bp. VII. Thököly úton 81 m²-es, kétszobás, összkomfortos lakás. Érdeklődni lehet munkaidőben a 413-5540 telefonon.

Önkéntes munka Izraelben 2010. október 25-től november 14-ig! Jelentkezés: Deutsch János, 06-20-233-8454, illetve lljano@freemail.hu

Órajavítás, antik órák teljes restaurálása, esetleg oda-vissza szállítással. Órák, elemek, csatok, óraszíjak (erős csuklóra is) nagy választékban. Tel.: 06-70-505-5620, napközben. VII., Garay u.–Murányi u. sarok, a Garay térnél. Jung Péter. Web: www.jungoras.hu

Középkorú nő heti 2 alkalommal takarítást vállal 10 éves gyakorlattal, leinformálható. 06-20-331-3258.

Nosztalgiázzunk együtt! Ami feleslegessé vált, régi bútordarabokat, festményeket, régi bizsut, szőnyegeket, ezüstöt, dísztárgyakat, mindenféle órát készpénzért megvásárolok. 06-70-665-2105.

Házvezetést, házi gondozást vállal kóser konyhát ismerő nyugdíjas özvegy, Brooklynban szerzett gyakorlattal. 06-30-946-7112.

Pöttyös bögréjétől a hagyatékáig felvásárolom, szemetét elszállíttatom, lakását utána összetakarítom. Harsányi Ildikó, 06-30-209-3463.

Régi, háború előtti könyveket készpénzért veszek. Harsányi Ildikó („pötytyös bögre"), 06-30-209-3463.

Keresem unokatestvéremet, aki Büchler Ilona Judit néven született 1943. 04. 10-én. Óbudán lakott, a Laktanya u. 23.-ban. Anyja neve: Zweig Lívia. Stadler Egon, 06-1-329-2197.

XVII., Rákosligeten 3 szobás, igényesen kialakított családi ház melléképülettel eladó. 06-1-257-7926.

Ágytolltisztítás, paplan-párna áthúzása. 329-6357, 280-2585, 402-3003.

Gázszerelés

- Gázberendezések, gázvezeték új szerelés hatósági engedéllyel Időszaki kötelező ellenőrzése (2008. XL. tv. 89.§ [6])
- Vízóraszerelés
- Fűtésszerelés, fürdőszoba-felújítás

FRANK 1063 Budapest, Szív u. 28.
Tel.: (1) 331-5743, 06-30-932-3615

HÁZASSÁG

20 év tapasztalatával várom önt, amennyiben társra vágyik. Az emberi sorsok segítése, a társkeresés számomra hivatás. Nyugdíjasoknak kedvezmény. Elérhetőségeim: Györgyi asszony, 326-5989, reggel 8–10-ig, este 20–22-ig. E-mail: gyorgyi11@vivamail.hu

57 éves, özvegy, független, fiatalos külsejű és szellemiekben nyitott hölgy megismerkedne hasonló paraméterekkel rendelkező úrral 65 éves korig, aki igényes önmagára és környezetére. Tel.: +36-30-872-4465.

Estefelé

A Jordán hegyeket
Köd takarja
Holt-tengeri szürke tükörben
Félkörben a pálmafák
Estélyi sötétzöldben
Mögöttük lila szöveten
Gyémánt fénylánc
A kibuc lámpasora
Az Éden hangjai
Vegyülnek
Az alkonyi dalba
Csodaszép
Kékséges
Éjszaka vár.

Sándor Judit

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu
Főszerkesztő:
Kardos Péter
Olvasószerkesztő:
Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos:
Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 3120 Ft
Külföldre 5760 Ft/év
USA és Izrael: 6240 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám:
11707024-22118480
OTP SWIFT kód:
(BIC) OTPVHUHB
IBAN:
HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes zöldszámon.
Szedés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomtatás:

VESZPRÉMI NYOMDA ZRT.

ISSSN 0133-1353

IMAIDŐK

Templomok	Péntek este Szept. 3.	Szombat reggel Szept. 4.	Péntek este Szept. 10.	Szombat reggel Szept. 11.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	19.00	9.00	19.00	9.00
Vasvári P. u. 5. (Iubavicsi)	19.30	9.00	19.30	9.00
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	9.00	19.00	9.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	19.00	8.00	19.00	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Bérkocsis u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	19.10	8.00	19.00	8.00
Alma u. 2.	19.10	8.45	19.00	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	19.30	7.30	19.30	7.30
Páva u. 39.	19.00	9.30	19.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.30	18.00	9.30
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	19.00	9.00	19.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	19.10	9.00	19.00	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Lauder iskola (Budakeszi út 48.)	18.00		18.00	
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	18.00		18.00	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	18.50	8.00	18.40	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	18.50	8.00	18.40	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00	18.00	8.00
Pécs (Fürdő u. 1.)	18.30	10.30	18.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.30		18.30	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	18.00		18.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	

NAPTÁR

Szeptember 5. vasárnap	Elul 26.	Első szlichot
Szeptember 8. szerda	Elul 29.	Erev ros hásáná
Szeptember 9. csütörtök	Tisri 1.	Ros hásáná 1.
Szeptember 10. péntek	Tisri 2.	Ros hásáná 2. Gyertyagyújtás: 6.49
Szeptember 11. szombat	Tisri 3.	Sábbát suvá Szombat kimenetele 7.52
Szeptember 12. vasárnap	Tisri 4.	Gödáljá böjtje
Szeptember 17. péntek	Tisri 9.	Erev jom kippur. Kol nidré est Gyertyagyújtás: 6.35
Szeptember 18. szombat	Tisri 10.	Jom kippur. Mázkir Ünnep kimenetele 7.37

Hírek, események röviden

– **Templomjegy-árusítás.** A Dohány utcai körzetben az őszi ünnepekre szóló templomjegyeket munkanapokon 8.30-tól 12 óráig lehet megvásárolni a körzet irodájában (1075 Bp., Síp u. 12. I. em. 30.). Telefonon a 413-5500/146-os vagy 116-os melléken lehet érdeklődni.

A Hegedűs Gyula utcai körzetben a nagyünnepi templomjegyek árusítása 2010. szeptember 7-ig tart a zsinagóga épületében, a kis imateremben. A templomjegyek ára egységesen 1500 Ft. Kérjük, hogy a régi helyekért időben szíveskedjenek jelentkezni. Jegyárusítás: hétfőtől csütörtökig délelőtt 8–9.30-ig, délután 18–19-ig, pénteken délelőtt 8–9.30-ig, vasárnap délelőtt 9–10-ig. A fenti időpontokon kívül jegyek kaphatók a Síp utca 12. I. 27. alatt a Jogi Osztályon is, hétköznap munkaidőben. Mindenkit szeretettel vár a körzet elöljárósága.

– **Adományok.** Szegő László 30 ezer Ft-ot, dr. Glück Zoltánné 10 000 Ft-ot küldött a Szeretetkórház betegeinek.

– **Ezúton mondunk köszönetet** a Nagyfuvaros utcai kile tagjainak, továbbá mindazon barátainknak, ismerőseinknek, akik részt vettek édesapánk, Goldberger Herman temetésén, a siva idején biztosították a minjánt, vagy bármilyen más módon együttérzésüket fejezték ki. Katz (Goldberger) Ágnes és dr. Goldberger Tamás. *(x)*

– **Esküvő.** Örömmel értesítjük kedves barátainkat és ismerőseinket, hogy dr. Tausz Tamás és neje, Sági Ilona leánya, dr. Tausz Ágnes és dr. Pázmándi Tamás 2010. augusztus 8-án házasságot kötöttek a Frankel Leó úti zsinagógában, Verő Tamás rabbi úr vezetésével. Örömükben osztoznak: Pázmándi és Tausz család. *(x)*

– **A WIZO vezetősége** első őszi ülését szeptember 21-én, 16 órától tartja a szokott helyen, a Frankel Leó út 49. sz. alatt. Tudatjuk, hogy új tagjaink számára az idei évre fél áron lehet tagságit váltani. Minden régi és leendő WIZO-tagot szeretettel várunk! Ezúton szeretnénk megragadni az alkalmat, hogy mindenkinek békés, boldog és egészségben gazdag új évet kívánjunk. WIZO-vezetőség.

– **Holokauszt Emlékközpont.** Cím: Budapest IX., Páva utca 39. Nyitva: hétfő kivételével naponta 10–18 óra között. Telefon: (1) 455-33-33. Honlap: www.hdke.hu. E-mail: info@hdke.hu

Programajánlat

SZEPTEMBER

Spinoza Színház
(1074 Budapest, Dob u. 15.)
8. SPINOZA ZSIDÓ FESZTIVÁL
2010. szeptember 7–20-ig

7. (kedd) 19.00: Heller Ágnes-est
12. (vasárnap) 15.00: Magyarok Hollywoodban II.
12. (vasárnap) 19.00: Odessza, a zsidók paradicsoma?
13. (hétfő) 19.00: Hochmecolás és kecmecelés a zsidóság körül
14. (kedd) 19.00: Magyarok Hollywoodban III.
15. (szerda) 19.00: Dob utcai duma-parti
16. (csütörtök) 19.00: Bächer Iván: Legújabb zsidó kabarém
19. (vasárnap) 19.00: Hacsak és Sejó
20. (hétfő) 19.00: A Guru

Fesztiválunk a Zsidó örömtánc c. kiállítás megnyitásával indul. Villányi András fotókon mutatja be a zsidó ünnepek emelkedett hangulatát, az örömökből eredő táncot.

A rendszertől a váltásig a Síp utcában

6.

A Hitközség fura ura

A Kollégáról azt írtam, hogy ő volt az élet-halál második ura a Síp utcában. Ismerkedjünk most meg az elsővel.

Nem volt vendégszerető vezetőtípus. Ajtaja mindig zárva volt mindenki előtt. Kivéve, akikre szüksége volt. Akiknek rá volt szükségük, azok közül azokat részesítette előnyben, akik haldokló, halott, valamint kutya ügyében keresték. De erről később.

Hangsúlyosan kerülte az embereket, nem vett részt közéleti eseményeken, beleértve az istentiszteletet is. Csak a haldoklók és a halottak iránt tanúsított – mint írtam – érdeklődést, és csak ebben lehetett segítségére számítani. Ha Jahrzeitje volt, akkor sem ment templomba, futáraival ebéd utáni minjánt rántott össze a Síp utcában (kb. 30 méterre a zsinagógától), hogy kádist mondhasson...

Most jut eszembe, egyszer láttam őt egy zsinagógában. Ez a történet sem semmi, de okáról a mai napig sejtelmem sincs. Egy szép napon Scheiber bejött a tanterembe, és kérte, hagyjuk ott a holminkat, mert lent várnak a taxik. Ez tudós igazgatónktól nem számított különleges kérésnek, mivel akkoriban ha találtak valamelyik ásatásnál egy zsidó sírkövet, azonnal értesítették, ő meg vitt bennünket a helyszínre. A mostani eset csak azért számított rendhagyónak, mert kérte, senkinek ne beszéljünk arról, amit látni fogunk (most sem beszélek, csak írok – K.P.).

Bepattantunk mind a tizenketten a taxikba, és a Dózsa György úti zsinagógánál álltunk meg. Egészséges izgalommal vártuk a sírkő megtekintését, amiről nem beszélhetünk majd senkinek, amiről majd hallgatunk, mint a sír. Arról már nem is szólva, hogy a Dózsa György úton addig még soha nem találtak zsidó sírkövet...

A kaput zárva találtuk, de Scheiber három kopogtatására megnyílt, és mi mindannyian benyomultunk a templomba.

Nem a látvány volt különleges, hanem az időpont. A kora délelőtti órákban nem sírkő, hanem középen egy chupá, alatta türelmetlenül toporgó vőlegény, nem messze tőle a menyasszony. Eltalálta az olvasó! A Hitközség első embere állt ott, esküvőre készen. Hogy miért ekkora titokban kellett mindezt csinálni, a mai napig rejtély számomra. Hacsak... Nem hallottam pártkötődéséről. De emberkerülő magatartásába ez is belefért.

Nekem személyesen egyetlen konfliktusom volt vele (sokan irigyeltek is ezért, mármint hogy csak egyetlen). A hetvenes évek elején Zuglóban a helyi adottságok miatt nem lehetett szédert tartani. Ezért úgy döntöttem, hogy családostul a szemináriumban szédérezünk, mert Scheiber ebben is a csúcs volt. Így is történt, még alig dolgoztam fel az élményt, amikor írásom főszereplője, a főtitkár (ez volt a rangja) hívatott. Tőle már az is kóvednek számított, hogy a titkárnőjén keresztül üzent... A Kollégát például a lépcsőházat végigordítva szólította magához.

A Kolléga szobája. Itt zajlottak az ebéd utáni magánminchák

Maga a rabbiképzőben volt széderen? – kérdezte visszafogottan és csendesen. – Igen. – Hogy jön maga ahhoz? – ordította vörösre vált arccal. Fogalmam sem volt, hogy ez a tény miért váltott ki ekkora indulatot belőle. Talán nem szereti Scheibert, tippeltem magamban.

Látta, hogy kérdőjellé görbülök, ezért elmagyarázta. Ha a zuglói rabbi másik széderen vesz részt, ez azt jelenti, hogy Zuglóban nincs széder – mondotta, és én halk csettintéssel próbáltam elismeréssel adózni páratlan logikájának.

Igen – válaszoltam –, és? – Egy rabbi nem mehet más rabbi széderére, mert nem tárjuk a világ elé, ha egy körzetben nincs széder! Hoppá! Ismerős gondolat. Csak éppen ő nem apellált a bölcsességemre... eltérően a mi nagy ideológiai szponzorunktól, az ÁEH referensétől.

Mint említettem, főtitkári tisztséget viselt, de mindenkinek a főnöke volt. Így az utolsó előtti MIOK-elnök is annak tekintette, aki balszerencséjére egy alkalommal összefutott a folyóson a vérestollúnak becézett izraeli riporterrel, aki megkérdezi tőle, hogy van, elnök úr? Egy pillanat, mindjárt jövök – válaszolja, majd bemegy a főnökhöz, és megkérdezi: hogy vagyok? Visszamegy és továbbítja az „üzenetet": köszönöm, jól.

A főtitkár kulcsfigurája volt a Síp utcának. Semmi olyasmi nem történhetett, amiből őt kihagyhatták volna (még a Rumbach-zsinagóga eladása sem!). Persze mindig irányítója és nem elszenvedője volt az eseményeknek. Érdekes, kiismerhetetlen ember volt. A halottak és a haldoklók után a kutyák érdekelték a legjobban.

A Szeretetkórház legidősebb dolgozói még emlékezhetnek arra, amikor váratlanul megjelent, és egy adott szoba előtt lecövekelve, egyszemélyes díszőrséget biztosítva védelmezte az élettől búcsúzót. Mindegyik ismerősét. Azokat is, akiket egészséges korukban porig alázott.

A kutyák alatt a kóbor ebeket értsük, ezeket gyűjtötte be és biztosított nekik szállást és ellátást – a Kozma utcai sírkertben. Az akkori rabbik és kántorok a megmondhatói, hogy a kutyaugatás – a közmondással ellentétben – felhallatszott a mennyekbe, de a szertartást végző funkcionáriusoké nem mindig.

Egyébként az a tény, hogy a temetőben kaptak teljes panziót a jobb sorsra érdemes ebek, azt jelentette, hogy a napi ebédszállítást végző kocsi a rabbiképző és a Síp utca között kiment még Rákoskeresztúrra is. A lényeg: mi ugyanazt ettük, mint a kutyák... persze fordítva is írhattam volna, de akkor nem az egykori „gazdi" szája íze szerint szólna a mondat.

Példa a kegyeletsértésre

A kiismerhetetlen lelkű, megállapíthatatlan korú ember egyik nagy dobása volt, amikor meghalt a Kolléga, s épületszerte közismert viszonyunk tudatában kijelölt a búcsúztatásra. Se köpni, se nyelni. De hát... próbálkoztam elhárítani magamtól a morbid ötletet. Sejtettem reagálását. Az ő szótárában nem volt benne a „de hát". Ez mély kegyeletsértés volt részéről a Kolléga felé! Két dolog csökkentette a hatást. A végén négyen vagy öten beszéltünk, a másik: eszembe jutott egyik párbeszédünk a Kollégával.

A simulékonyság teljes hiánya

Önnek, kolléga, az a legnagyobb baja, hogy nem simulékony – mondta a Kolléga egy alkalommal, amikor kiderült, hogy én mást értek e szó alatt...

Az öltözködés fontos szerepet játszott nála. Mi, akkori fiatalok, nem követtük az öltönyös, nyakkendős megjelenés szabályait, különösen nyáron nem. Sőt, egykori rabbitársam farmerben járt, és az akkori divatot követve vállig érő hajat növesztett. Én ez utóbbit már akkor sem engedhettem meg magamnak... Nálam a sapka volt a kifogás tárgya. Egy rabbi nem sapkában, hanem kalapban jár – szólt a szentencia. – Mert a rabbi a pokolban is rabbi! – tette hozzá (na, kíváncsi vagyok).

Így történt meg, hogy egy kánikulai délutánon összefutottunk a Rákóczi úton, miközben sapkámat a kezemben lóbáltam. Egy rabbi sapka nélkül??? – rivallt rám. – Téved, főrabbi úr. Kalap nélkül!

Ez volt az évekig tartó öltözködési szívatás utolsó felvonása.

(folytatjuk)

Kardos Péter

ahitat.hu

Nekem többet senki ne akarja bebeszélni, hogy a zsidó egy konzervatív vallás, képtelen a megújulásra és nem hallja meg az új idők szavát. Történt, hogy egy augusztus közepi péntek este az ORZSE zsinagógájának rabbija, Schőner professzor az istentisztelet végén mint szolgálati közleményt bejelentette: a következő hét első munkanapjától minden nap munkaidőben az illetékes tisztviselőnél meg lehet vásárolni az ünnepi istentiszteletek jegyeit. Nem kis meglepetésemre a végén hozzátette: akinek fárasztó bejönni a Bérkocsis utcába és rendelkezik számítógéppel, az ő személyes e-mailjére küldött megrendelésre vállalják, hogy a templomi belépőjegyet az illetőnek a lakására kézbesítik. Szerintem ez forradalmi lépés. A templomi jegyek főünnepi árusítása egyházi hagyomány. Az egyszeri összeg kifizetésével a hívek tulajdonképpen szimbolikusan adományoznak, és azzal, hogy megveszik egy alkalommal a templomi jegyet, kifejezik hálájukat az egész évi „lelki gondozásért". Újságírói és humorista vénám a hír hallatán megmozdult. Elgondoltam pl.: Mózes milyen boldog lehetne, ha ma élne. Megkönnyebbülve nyugtázná, hogy nem kell a nehéz kőtáblát a hegyről lecipelni, elég a Tízparancsolatot e-mailben elküldeni az érintett zsidóknak. Továbbfejlesztendő az ötletet, innen üzenem a főrabbi úrnak, hogy hűségesen a zsidó kereskedői hajlamhoz, ha interneten értesíti a lehetőségről a híveket, valahogy így fogalmazza meg a felhívást: Főünnepekre ülőhelyeik megrendelése interneten is lehetséges, és felhívjuk szíves figyelmét, hogy a jegy mellé dobozolt macesz is megrendelhető, hátha peszach előtt nem lesz bróche az interneten…

Spánn

Ros hásáná Nagyváradon!

Időpont: 2010. szeptember 7. és 14. között, 8 nap, 7 éjszaka, félpanzióval. Elhelyezés: 3, illetve 2 ágyas szobákban, felár megfizetése mellett 1 ágyas elhelyezés is lehetséges.

A tavalyi nagy sikerre való tekintettel prolongálva Zetelaka!

2 nap szállás Nagyváradon, 5 éjszaka Zetelakán, ahonnan naponta új felfedezéseket teszünk, hogy megtekintsük Székelyföld természeti és építészeti csodáit: Békás-szoros, Gyilkos-tó, Szt. Anna-tó, Szováta, Parajd, Korond, Brassó (Peles-kastély), Nagyszeben (megfelelő létszámú jelentkező esetén).

A csoport létszáma max. 35 fő.

Várható költség: 75 000 Ft/fő, amely tartalmazza a szállást félpanzióval, valamint ebédet Nagyváradon és az ünnepi vacsorát!

Utazás: légkondicionált, kényelmes különbusszal.

Idegenvezetés és gasztronómiai bemutatók, valamint kulturális program az Olga Panzióban.

Jelentkezni lehet személyesen a Bálint Házban (Bp. VI., Révay u 16.), telefonon a 311-9214/140-es melléken vagy Repper Ritánál a 06-70-311-0295 számon, illetve e-mailben: repper.rita@gmail.com vagy repper.rita@balinthaz.hu

(A Salom Klub szervezése.)

Süsü, a sárkány zsidó gyökereinek kutatása

Gyermektábor az alföldi régióban

Már látom is magam előtt, amint kerekedik a Kedves Olvasó szeme a cím olvastán. Hogy miért? Hogy kerül ide gyermekkorunk kedvelt bábfigurája? Hogyan lehetséges egy gyermektábor vidéken? És egyáltalán, Süsü most akkor zsidó?

Nos, Kedves Olvasó, remélem, ezen élménybeszámoló végére minden kérdésére sikerül választ kapnia. Akkor kezdjük is az elején.

Az alföldi régióban immár több mint egy évtizede rendhagyó közösségépítés zajlik. Ennek egyik gyümölcse, hogy egyre szélesebb palettán mozog a közösségi tagok életkora, akik mindannyian szívügyüknek tekintik kiléjük épülését. Nem véletlen, hogy ennyi év után végre találkozott a rabbi elképzelése és a szülők vágya – immár nemcsak maguk, hanem gyermekeik részére is igénylik a zsidó oktatást, a zsidó életélmény megtapasztalását. S mi ad erre a lehető legjobb lehetőséget? Természetesen a nyár, s ezen belül is egy vidám, élménydús zsidó nyári gyermektábor.

Így lelkes táborszervezés kezdődött Kecskeméten. A régióból, de még a régión kívülről is érkeztek résztvevők. A 3 és 8 év közötti gyermekek, valamint szüleik megismerhették egymást, s a széles korosztályi spektrum ellenére emlékezetes négy napot töltöttek el.

A lelkesedést tovább erősítette, hogy a tábor segítséget kapott magánadományozótól és szervezetektől is: a Mazsihisztől, valamint a Magyarországi Zsidó Szociális Segély Alapítványtól, ahol a Jaffe Családsegítő Program karolta fel ezt az egyedülálló kezdeményezést.

Nekik köszönhetően valósulhatott meg, hogy bábszínház költözött ki a hitközségbe, s kacagtatott meg minket; hogy egy lovasfarmon nemcsak lovaglási tudásunkat bővíthettük, hanem élőben ismerkedhettünk meg Noé bárkájának sok-sok állatkájával; ámulhattunk a gyermekek erkölcsi látásmódján – bibliai személyekről; hogy együtt törhettük a fejünket a mesedélelőttön elhangzott találós kérdéseken; hogy együtt készíthettük el szombatra a barcheszeket, süthettük ki a megtanult héber betűket; hogy közösen vándoroltunk ki a rabszolgaság házából színes feladatokon keresztül, s hallgattuk meg a Tízparancsolatot a kivonulás fénypontjaként.

E hasábokon szeretnénk köszönetet mondani a támogatókon kívül azon szülőknek is, akik nemcsak idejüket, de tudásukat, segítő kezüket is nyújtották; s azoknak a segítőknek, akik biztosították, hogy reggeli mozgással pezsdítsék fel a gyermekeket, s akik finomságokkal töltötték meg a bendőnket.

Miért is egyedülálló e tábor? Mert vidéken közel hetven év óta nem volt ehhez fogható, s ebben az évben sikerült olyan élményekkel, tudással gazdagítani kicsiket és nagyokat, mely a jövőre felbecsülhetetlen értéket jelent. Hisz mi a legfontosabb? Hogy az utánunk következő generáció is rendelkezzen őseink tudásával, nagyszüleink meleg zsidó fészket teremtő hagyományaival s a zsidó gondolkodásmóddal.

Ezért is választottuk a tábor figurájának Süsüt, aki egy különleges lény a sárkánybirodalomban. Különlegessége abban rejlik, hogy míg az összes többi sárkány többfejűként születik, ő – legnagyobb bánatára – egyfejűként érkezett e világra. Ez a mássága az, amely megkülönbözteti az összes többi sárkánytól. Ez az a különbség, ami nem többé, hanem egyedivé varázsolja őt a mi szemünkben és gyermekeink szemében.

S hogy akkor most zsidó-e Süsü? Nos, Kedves Olvasó, ennek eldöntése Önre vár, de azt eláruljuk, hogy ha eljön közénk, fényt deríthet rá…

IPT

Emléktábla-avatás Tokajban

A tokaji hitközség és a zuglói körzet közösségi hétvégét rendezett Tokajban. Megtisztelte az összejövetelt a New Yorkban élő *Mordecháj Berkovits,* az utolsó tokaji rabbi bőkezű szponzor fia, akinek segítségével alakították ki mintegy hat éve az imaház melletti kóser konyhát és étkezőt. Felsorolni is nehéz adományainak sorát, melyek közül kiemelkedik a budapesti rituális fürdő felújításának támogatása.

Pénteken a délutáni mincha ima és a sábeszt köszöntő kabbalát sábbát között *Kalmanovits Miklós* avatta fel a közösség emléktábláját – *Berkovits Kálmánnak (Majse Klajnemusz ben Smuel Jajneszn Cháim)* –, méltatva a fiatalok tanítása, nevelése és a hitközség érdekében végzett példamutató és követendő tevékenységét.

Az összejövetel alkalmat adott arra, hogy a résztvevők felkeressék a kállói, az olaszliszkai, a bodrogkeresztúri és a sátoraljaújhelyi rabbik sírjait.

A közösség vezetői igyekeznek vallási centrumként működtetni a tokaji imaházat, lehetővé tenni mindenki számára a vallás gyakorlását.

A következő héten előadás-sorozatot tartottak a Kazinczy utcai templomban, naponta más jeles előadó közreműködésével. A hallgatók *M. T. Weiszberger rabbi, Zev Paskesz, Ráv Keleti* és a vendég Mordecháj Berkovits tanításait hallhatták.